

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FRIT DANMARK

UDGIVET AF EN KREDS AF DANSKE

NUMMER 8

Fredag den 31. Maj 1946

5. AARGANG

SAADAN ER DER I ENGLAND I DAG

Af Lektor ELIAS BREDSORFF

Fra vor faste Korrespondent i London Elias Bredsdorff, tidligere Redaktør af »Frit Danmark«, nu Lektor ved Londons Universitet, har vi modtaget den første Artikel, hvori han skildrer sine Indtryk ved Gengældet med London.

London, Maj 1946.

Da Toget fra Harwich kørte ind gennem Londons Forstæder, sad man forfærdet og talte alle Hullerne i Husrækkerne. Der — og dér — og dér! Man vidste det jo teoretisk saa udmærket i Forvejen, at London var medtaget af Bombeangrebene, men saa regelmæssigt var det altsaa faldet over hele Storbyens kæmpemæssige Omraade! Og de første Dage forstærkedes dette Indtryk yderligere, fordi man opdagede, hvor mange Huse foruden de ryddede Tomter, der tilsyneladende var uskadede, men som ved nærmere Eftersyn viste sig at være totalt ødelagte. Og naar man saa endelig kom ud og saa de store Arealer omkring St. Paul's Cathedral, fik man en Anelse af, hvor frygteligt det maa have været at opleve de store Bombeangreb paa London. Men spørger man Londonerne om det, slaar de det hen og siger: »Naa, jo, det var jo ikke saa behageligt!«, og saa giver de sig til at fortælle morsomme Historier om, hvordan de pludselig lærte deres Naboer at kende, som de havde boet Dør om Dør med i 20 Aar og sat en Ære i ikke at foretage nogen Tilnærmelser overfor; men naar man var udkrevet til Patuljetjeneste eller udkommanderet til at slukke Brandbomber sammen, eller man bjergede hjemløse Familier ind til sig, lærte man jo hinanden at kende paa en meget intim Maade. Og saa svarer de for øvrigt næsten alle, at Bombeangreb, det er da noget, man kan vænne sig til, men at have Gestapo i Landet, det maa da være langt værre!

For øvrigt taler man her ikke meget mere om Krigen — den er overstaet, og nu er det Freden og dens Problemer, det gælder. Engelske Pressefolk har den Erfaring, at Folk daarligt nok gider læse om Nürnberg-Processen, og det fremgaar ogsaa tydeligt af de engelske Blade, der — selv i Forhold til deres stærkt nedskaarne Sideantal — bringer meget kortfattede Referater fra Nürnberg. Det tager nogen Tid at vænne sig til de engelske Aviser; paa Grund af Papirknapheden er Stoffet skaaret saa haardt til, at der ikke er Plads til mange Blomster og megen Udenomssnak. Navnlig har Eftermiddagsbladene opdyrket en saa ordknap og komprimeret Stil, at næsten alle Artiklerne virker som Telegrammer og Overskrifterne som rene Gaader, indtil

man har vænnet sig til det. Til Gengæld skammer man sig over den Mængde Papir, vi i Danmark bruger til ligegyldige Ting i vore Aviser, naar man ser, hvor fortræffeligt de virkelig gode Blade paa en meget begrænset Plads løser den vanskelige Opgave at give en allround Orientering om, hvad der virkelig er foregaaet i Verden. Naar man om Morgenen har læst sin »Times«, saa ved man noget om, hvad der er sket. Og hvis man anser den for at være for imperiepartisk, kan man supplere sin Viden ved Læsning af andre, mere oppositionelle Blade.

»Absolut ingen Cigaretter«.

Jeg kom til England med mange bange Anelser angaaende Kosten, men denne Nervøsitet viste sig hurtigt at være

Englands Fødevarer-Minister, Sir Ben Smith har indledet »Kampen for Brødet«. Her ses han sammen med Dr. Edith Summerskill, Medlem af Parlamentet; de er fotograferede ved Aabningen af en Udstilling, der fortæller alt om Brød, som Englænderen er vant til at omgaaes med en vis utidssvarende Overlegenhed.

ubegrundet. Bor man paa Pensionat, og spiser man paa Restauranter, lever man i Virkeligheden aldeles storartet. Englænderne har jo aldrig lavet særlig morsom Mad, og den er blevet endnu mindre spændende nu, men der er ikke Tale om at sulte. Naturligvis er det smaat, navnlig med Smør, Æg og Sukker, og Husmødrene maa stadig passe meget paa for at faa Rationerne til at slaa til; mange Familier maa for at klare sig ind imellem gaa paa Restaurant, (hvor der ikke skal afleveres Rationeringskort), men de, der ikke kan tillade sig det, har svære Spekulationer. Køerne foran Levnedsmiddelbutikkerne eksisterer endnu adskillige Steder, navnlig i Forstæderne, men for øvrigt staar man i Kø for Alverdens Ting, for Aviserne, der hurtigt bliver udsolgt, for Teatre og Biografer, hvad der for øvrigt er en gammel Foreteelse, og endog for Cigaretter, som det i hvert Fald i London er knapt med. Man kan meget nemt komme til at gaa forbi 25 Tobaksforretninger i samme Gade, hvor der alle Steder staar et Skilt med »Kun Tobak« eller »Absolut ingen Cigaretter«, hvilket betyder, at man ikke kan faa Virginia, men kun tyrkiske eller ægyptiske Cigaretter. Er der derimod Kø udenfor en Tobaksforretning, betyder det, at de er ved at udlevere Dagens Ration af Virginia-Cigaretter, og saa kan enhver faa en Pakke — eller et løst Bundt, hvis Forretningen rationerer det yderligere. Englændernes Kø-Kultur er beundringsværdig; ved Bussernes Stoppesteder stiller man sig automatisk op i Kø, og Rækkefølgen ved Indstigningen respekteres meget nøje.

Englændere og Danskere faar lige mange Kalorier i Følge Statistiken.

Ministry of Food har organiseret en landsomspændende Propaganda-Kampagne imod Brød-Spildet; overalt er der Plakater om ikke at spilde Brødet, Postvæsenet stempler Brevene med de samme Opfordringer, og der er organiseret gratis Udstillinger, hvor man kan se, hvordan man skal behandle Brødet mest øko-

nomisk. Paa Restauranter er det forbudt at servere Brød til Maden, medmindre det direkte forlanges af Gæsterne. Men der er ogsaa et Brødspild i England som vel ingen andre Steder i Verden. Det skyldes først og fremmest, at Englænderne saa at sige kun bruger Hvedebrød, og det vil de kun spise, enten naar det er helt frisk og blødt eller som ristet Brød. I Husholdningerne smides der glat væk et halvt Franskrød væk, naar det ikke er helt frisk, og der ristes tit langt mere Brød, end der spises, hvorefter det tiloversblevne gaar i Skraldespanden.

Kød er det knapt med. En Kødet be- staar ofte af, hvad vi vilde kalde et Par Stykker tyndt skaaret Paalæg, med en Uendelighed af Kartoffelmos og Grøn- sager til. Men som sagt, en Restaurant- Spiser klarer sig fortræffeligt og lider ingen Nød, skønt der naturligvis ikke er Tvivl om, at den danske Fødevarer-situation er betydeligt bedre end den engelske. D. v. s. Tvivl er der forresten, for ifølge de officielle danske Statistikker faar Danskerne præcis lige saa mange Kalorier pro persona, som Englænderne faar! Hvordan denne Statistik er blevet til, ved jeg ikke, men den er naturligvis yderst beroligende for vor nationale Samvittighed, og den fremholdes flittigt overfor Englænderne!

Et Pund svarer nogenlunde til 10 Kr.

Langt værre end Fødevarer-Problemet er imidlertid Boligproblemet i England i Dag, og jeg skal i en følgende Artikel paa Baggrund af en dokumentarisk Film om Englands nuværende Boligproblem »Land of Promise«, optaget af Film- instruktøren Paul Rotha, komme nærmere ind herpaa.

Der er forbavsende mange Varer i Forretningernes Vinduer, dejlige Tekstilva- rer, Sko og Strømper, men altsammen kun til at faa mod at aflevere Rationeringskuponer. Og Priserne er ikke overvældende dyre, naar man først er kommet over det Chock, som det er at væn- ne sig til, at en Pundseddel, som man

til at begynde med regner for 20 Kr., i Købsværdi i Virkeligheden svarer til en Tikroneseddell!

Men mange Varer er slet ikke til at opdrive, en Fyldepen kan man ingen Steder faa, god Sæbe findes ikke, og Konvolutterne bruger man i det uendelige ved at klæbe hvidt Papir over den gamle Adresse og henover den opskaar- ne Aabning, saa den lukkes igen.

Nationaliseringsplaner og Labour politik.

Den politiske Debat er for Tiden først og fremmest præget af to Ting: Labour- Regeringens Nationaliseringsplaner og Labour-Regeringens Imperiepolitik. Man har Indtryk af, at de fleste er indstillet paa at give Labour en fair Chance til at gennemføre deres Nationaliseringsplaner, men dette Flertal omfatter naturligvis ikke de Folk, hvem Nationaliseringen rammer, og de sætter sig med Hænder og Fødder imod ethvert Fremskridt. Naar man tænker paa, hvor meget der i England er overladt til »det private Initiativ« — hver anden Dag rasles der ind og sælges der Blomster paa Gaderne af veldædige Kvinder og unge Piger, til Hospitaler, Børneforsorg, Socialforsorg o. lign., som i Danmark vilde sortere under Staten — forstaar man, hvor stor Modstanden vil være, naar der er Tale om en Nationalisering af Minerne, Staal- industrien eller Bomuldsindustrien. Den engelske Konservatisme, der stadig ser hen til Churchill som sin store Fører (naar man i Biografen ser Churchill i en Ugerevy, klapper ca. en Fjerdedel af Publikum fanatisk), benytter Regerin- gens Erklæringer angaaende Ægypten og Indien til at fremmane truende Billeder af det stolte Imperium, som er ved at styrte i Grus, og forbitrede Torier i et magtesløst Overhus protesterer Gang paa Gang mod en Politik, som de slet ikke forstaar. Nej, maa jeg saa bede om Lord Mancroft, som bevægede sig paa fast Grund, da han i Overhuset erklærede, at en gift Mand i Hæren skulde lære at be-

(fortsættes Side 10)

FRIT DANMARK

Udgivet af en Kreds af Danske

REDAKTØR:

Kate Fleron

(ansvarlig overfor Presseloven)

Forretningsfører: LRS. Niels Andersen,
Sekretær: Ingeniør Jørgen Poulsen

Redaktion og Ekspedition:

Nørrevoldgade 11, København K.
Tlf. Central 15.745, Postgiro Nr. 4084

Trykt i Det Hoffensbergske Etablissement, Kbhvn.

HOVEDLEDELSE:

C. A. Bodelsen,
Professor, Dr. phil.
Chr. Christiansen,
Fagl. form., M. F. Aarhus
Per Federspiel,
Minister
Kate Fleron
Redaktør
Mogens Fog,
Professor, M. F.
Niels Foged,
Lektor, Odense
Børge Houmann,
Redaktør, M. F.

Ingeborg Højll,
Vordingborg

K. V. Jensen,
Tandlæge, Tønder

Meldgaard Kristensen,
Overportør

Teit Kærn,
Reservekirurg, Dr. med.

Halldan Lejèvre,
Reservelæge, Dr. med.

Gelius Lund,
Rigsdagsstenograf

Aksel Milthers,
Docent

Ragnhild Morville,
Viborg

J. Christmas Møller,
Cand. jur., M. F.

H. C. Nielsen,
Tømmerhandler, Odense

Chr. Ostenfeld,
Civilingeniør, Dr. techn.

Waldemar Sørensen,
Fuldmægtig, Horsens

Ejnar Thorsen,
Civilingeniør

Sven Tobiesen,
Papirhandler, Esbjerg

»Frit Danmark« udkommer ugentlig og koster 3,30 Kr. Kvartalet. Abonnement kan tegnes gennem Postvæsenet og de lokale Frit Danmark-Grupper eller direkte gennem Ekspeditionen, hvorefter Postopkrævning bliver udsendt. Løssalgsspris: 30 Øre

FAGIDIOTISME

– den farligste Jordbund for totalitære Principper

Af ARNE SEJR

Arne Sejr var Gymnasiast den 9. April 1940 — samme Dag skrev han Danmarks første illegale Blad, som han egenhændigt distribuerede. Hans senere illegale Indsats i Studenternes Efterretningstjeneste er kendt. I Dag er Sejr en af de mange unge Studenter, der prøver at finde sig til Rette i Samfundet af 1946.

En Skomager kan snakke om Sko, han kan gøre det forfra og bagfra, en Købmand om sine Varer, en Jurist om Paragraffer, foruden forfra og bagfra kan han ogsaa gøre det fra Midten og ud til Siderne, en Præst om det overjordiske. Saadan kunde jeg blive ved. Det er de paagældende Menneskers Fag, der er det alt dominerende i deres Tankegang. Der bor Størsteparten af deres Aand. Den søger sjældent og i saa Tilfælde kun overfladisk udenfor dette Omraade. Alle disse Menneskers Anskuelse, økonomiske, sociale, retslige o.s.v. har deres Rod i Sko, Varer og Paragraffer. Deres Viden udover deres Fag indskrænker sig til de Oplysninger, de kan hente ved at læse Underholdningslekture og Kriminalromaner, ved at se Films og ved at tale med andre Mennesker, der som de selv er aandsbegrænset i Faget. Fra Samtaler opsnapper de elegante Fraser, uforstaaelige Problemer kaldes Sofisteri og udviklede Spørgsmaal Filosofi. Kan man ikke udrede et differentieret Samfunds Problem i 100 Ord, saa har det ingen Interesse, saa har den brede Befolkning, som man ynder at udtrykke sig, ikke Brug for Udredningen.

Saadan er de fleste Menneskers Tankebaner i Dag. Man fælder sine Domme, danner sine Anskuelse ud fra de Spørgsmaal, der vejer tungest, som er mest aktuelle for ens egen egoistiske Livsførelse uden Syn for de Konsekvenser det medfører fremover og uden Hensyn til Harmonien bagud. Om Løsningerne er rigtige eller gale, er ikke i Stand til at sætte store Følelser i

Bevægelse. Kun eet har Betydning: Passer de ind i min lille personlige Tilværelse, byder de mig nogle økonomiske eller sociale Fordele, kan det betale sig for mig at godtage dem? Derefter former Dagliglivet sig.

Man staar op Kl. 6, 7 eller 8 om Morgen. Løber Avisen hurtigt igennem, spiser sin Morgenmad. Efter 8 Timers Arbejde kommer man hjem, spiser igen, hviler sig en halv Time paa Sofaen eller hænger lidt over Avisen, gaar i Biografen eller paa Visit hos Hansens. Medens Konerne diskuterer Lys-, Gas- og Varmeproblemerne, ordner Mændene den uden- og indenrigspolitiske Situation i en Haandevending paa Grundlag af de Vendinger om Samfundspolitikken, der er gangbar indenfor de forskellige Samfundslag. Naar Kaffen er overstaaet, gaar man hjem og i Seng. Næste Dag gaar paa samme Maade.

Om Søndagen staar man senere op, tager Søndagstøjet paa, gaar Tur med Familien, spiser Frokost eller Middag, gaar til Fodboldkamp eller paa Familiebesøg, drikker The eller Kaffe, træffer maaske en Arbejdskammerat, diskuterer de alvorlige Tider for netop dette Fag, ender i en storpolitisk Diskussion paa det spinkle Grundlag som Aviserne kan give En, spiser Aftensmad, tager sig en »Skraber«, læsemæssigt adspredder man sig i ledige Stunder med Underholdningslekture og Knaldromaner. Man gider ikke anspænde Aanden i sin Fritid. Man skubber den belærende Litteratur ind i en Fagramme, som ligger udenfor ens eget Fag, og som det tilkommer andre Faggrupper at beskæftige sig med. Og det spiller jo ingen Rolle, om man har læst dette eller hint, man faar jo sin Uge- eller Maanedsløn alligevel og lider ikke af Mareridt om Natten. — Saadan gaar Fagidiotens Dag.

Saadan lever han eller hun Livet, uden Mening, nærmest af Vane og efter et bestemt Skema, en bestemt Opskrift, hvor de smaa Variationer er uden Betydning, et velsmurt Hjul, en Maskindel i Samfundsmaskineriet, en Brik blandt Brikker, en Sag blandt Sa-

ger, en Stemme, der tæller for eller imod et Partiprogram.

Engang imellem forsøger man at finde en Mening i en saadan Tilværelse, men opgiver det dels af Hensyn til Problemets Størrelse og den Arbejdsindsats, en Løsning vil kræve, dels af Frygt for Svaret. Menneske, hvor er du henne, Menneske, hvad har du gjort ved de Krav, som dit Indre stiller til Omverdenen. Du ser Uretfærdighed omkring dig, du ser Lidelse og Nød, og med en billig Frase kaster du Skylden paa en Kategori af Mennesker, som du intet har til fælles med, og som du mener passende kunde være Skyld i det. Har du nogen Sinde forsøgt at løse dine Problemer selvstændigt og ikke efter partipolitiske Standardskemaer. Har du prøvet selvstændigt at undersøge, hvorledes Problemerne er opstaaet tilbage i Tiden, og hvorledes en øjeblikkelig Løsning vil virke frem i Tid. Prøv engang at kontrollere en Løsning til Bunds ud fra almen-menneskelige Synspunkter uden at lade din Tankegang binde af den Ingeniørmentalitet, der gennemsyrrer Samfundet. Det er ikke nok at godtage Partiløsninger og konstatere Fakta. Det er nemt og billigt, men i Længden uhyre utilfredsstillende for dig. Prøv at være Menneske med et Menneskes indre som ydre Krav til Samfundet.

Tiden, vi lever i i Dag, er med Rette blevet kaldt Teknikkens Aarhundrede, og det teknisk-materielle Velvære, vi lever i, har krævet sin Modydelse af Mennesket, den har krævet det menneskelige. Vil man leve med i og have Del i de Fordele, Teknikken kan byde os, saa maa man følge dens Rytme og Krav, saa maa man lade sig nivellere til et Hjul i en Maskine, og et saadant Hjul har ingen menneskelige Følelser. Det drejer blot saa og saa mange Omgange i Løbet af saa og saa mange Aar, saa er det udslidt og maa udskiftes.

Fagidiotisme er et af Maskintidens farligste Produkter og bereder totalitære Principper den bedste Jordbund. Maskintidens Rytme kræver, at man halser af Sted med Tungen ud af Halsen for at naa hvad? Den kræver, at man

specialiserer sig, den anerkender os kun som Maskindele, anerkender kun de ydre Ting, som man kan tælle, maale, veje, se, høre, Ting, som kan beregnes efter Skemaer og Planer, Ting, som kan gøres i Penge.

Menneskelige Følelser og Krav er kun Blindtarme, man er nødt til at tage med, indtil man ved en passende Lejlighed kan fjerne dem ved en let Operation. Ubarmhjertigt og koldt som et Kasseapparat regner Maskinen kun Stof, Materialer, som kan omregnes i Penge, og den taaler kun een Form for Aand, den teknisk-materielle Maskintankekang, hvor der kun eksisterer materielle Problemer.

Maskintiden jager os frem i en mere og mere tilspidsende Eksistenskamp, den er Skyld i, at der bliver saa lidt Tid til at tænke paa andet end, hvor meget man kan tjene om Ugen eller om Maanedene. Hjulene drejer hurtigere og hurtigere, Produktion og Arbejdsindsats koncentrerer, Fabrikkerne bliver større og større, opsluger flere og flere Specialarbejdere, Specialarbejdernes Uddannelse specialiseres og simplificeres mest muligt. Hvert Minut skal man skrue saa og saa mange Skrue paa Plads, lægge saa og saa mange Tuber i Æsker, pakke saa og saa mange Pund Smør. Vort Ansvar bliver mindre og mindre, vor Selvstændighed og Ansvar begrænses til det absolut minimale. Aand, Selvstændighedstrang og Ansvarsfølelse har Maskinen ikke Brug for.

Lærte Krigen os ikke, at der var Begreber som Frihed, Sandhed, Ret og Fædreland o.s.v., der betød noget for os, lærte Krigen os ikke, at visse aandelige Ting var af saa stor Betydning for vor Eksistens, at alt andet blegnede i Sammenligning med disse aandelige Ting, som ikke kunde vurderes i Penge. Foragter vi ikke de Værnemagere, Stikkere og Blakkede, som netop forsøgte mod Penge at sælge vor Frihed og vort Fædreland. Jo, vi gør. Man kan ogsaa sælge Frihed og Fædreland i Fredstid, og man kan gøre det ubevidst mod sin Vilje.

Hvis vi fortsætter at tænke i Fagbaner, hvis vi fortsætter med eensidigt at se alle Problemer ud fra økonomiske, sociale og retslige Synspunkter uden at prøve paa at skabe en vis Sammenhæng mellem de materielle og aandelige Spørgsmaal, saa medvirker vi selv til at skabe en aandelig Ensretning til Fordel for det materielle.

Den Dag, da vi kun regner med en økonomisk-materiel Frihed, Lykke, Glæde og Sorg, den Dag, da vi har mistet Evnen til at se, at disse Begreber ogsaa har en aandelig Rod, og kun sætter dem i Relation til Maanedslønnen.

da har vi ubevidst skabt den bedste Jordbund for en kommende Diktaturstat, og hvis vi ikke tager os i Agt, risikerer vi ligesom de tyske Arbejdere en skønne Dag at vaagne op i et saadant Helvede uden at kunne forklare, hvordan vi modstandsløst er vandret ind i det. Forklaringen vil den Dag være tydelig. Den aandelige-menneskelige Tankekang, der repræsenterer en Modvægt mod totalitære Principper, var langsomt blevet fortrængt af den teknisk-materielle Tankekang, indtil det enkelte Individets Hjerne kun rummede Faget og Fagets Problemer, og Hjertet kun bankede som et Stempel i en Cylinder.

I Dag har vi mistet Evnen til at se Problemerne i deres rette menneskelige Sammenhæng, i deres Forhold til Hel-

heden. I Morgen eksisterer de kun som isolerede Foreteelser og anerkendes kun gennem deres økonomisk-social-egoistiske Karakter. I Overmorgen er vi et Samfund modent til Diktatur, fordi vi kun kræver vore økonomiske og sociale Værdier respekteret, og fordi de aandelige Værdier er os lige saa fremmede som en udforsket Urskov, som det grønne Helvede i Sydamerika, et Omraade vi nødigt vover os ind paa, et Omraade vi ikke kender noget til, og som vi ikke mener kan rumme noget af Betydning for os.

Og Dagen efter i Overmorgen? Ja, se paa Forholdene i Tyskland i Dag, og tal med dine Kammerater, som har været i tyske Koncentrationslejre og Fængsler. Der finder du Svaret.

Arne Sejr.

UVIDENHED ELLER -

I »Nordens Historie. Lærebog for Gymnasiet III« af J. Clausen findes S. 98 følgende Redegørelse:

»Et dansk Frihedsraad var dannet i London (!!!) og rejste derfra stadig større Modstand i Danmark, og da Meddelelsen den 4. Maj 1945 var kommet om Tyskernes Kapitulation i Danmark fra den 5. Maj, viste talrige bevæbnede Frihedskæmpere sig i hver Købstad og mange andre Steder. Det var imponerende, saa meget Gestapo (og Clausen!) ikke havde opdaget.

En glædeligere Dag end den 5. Maj 1945 vil næppe kunne findes i Danmarks Historie. Landet var frelst fra en frygtelig Fare. Kongen kunde alter tale til Folket, Buhl kunde som nyudnævnt Statsminister redegøre for Stillingen og Øjeblikkets Opgaver, og faa Dage senere kunde Rigsdagen samles med fuld Myndighed.«

Det er overfor Ting som disse, man tager sig til sit haardt prøvede Hoved og spørger, om dette er Begyndelsen eller Enden. Nemlig paa den fordrejede Historiekrivning. Det er fuldt berettiget at spørge, om det blot er Uvidenhed, der faar Hr. Clausen til at placere det danske Frihedsraad i London (han tager fejl af Det danske Raad), og om man overhovedet kan nære nogen Tillid til hans Syn paa Fortiden, naar det, der ligger nærmest, saa totalt undslipper hans Blik. Det kan tilgives en Historiker, at hans

Vurdering af Kendsgerningerne er uholdbar, men den rimelige Margin for Fejltagelser overskrides groft, naar Kendsgerningerne overhovedet ikke refereres eller refereres forkert.

Mon ikke Hr. J. Clausen skulde skifte Katederet ud med en Skolebænk for saa lang en Periode, hans Tungnemhed maatte gøre det fornødent!

C.

Nødvendig Berigtigelse!

I den Rigsdagsmontage, *Frit Danmark* bragte i forrige Nummer, var der indløbet et Par meningsforstyrrende Fejl, der var Gentagelser af Fejl i det Fortryk af *Rigsdagstidende*, vi anvendte som Kilde. Ifølge dette Fortryk sagde Aksel Larsen:

»Vi ved alle, at den socialdemokratiske Hovedbestyrelses Cirkulære af 2. September 1943 var en Blanding af Chauvinisme og Kommunisme, det ækleste, man kan tænke sig, saa jeg kan«

Aksel Larsen sagde — som det ogsaa fremgaar af »Land og Folk«s Referat i Montagen, og af det endelige Referat i Rigsdagstidende:

»Vi ved alle, at — ifølge den soc.dem. Hovedbestyrelses Cirkulære af 2. September 1943 — var en Blanding af Chauvinisme og Kommunisme det ækleste, man kan tænke sig etc. etc.«

Endelig siger Aksel Larsen — stadig ifølge Fortrykket:

»— men jeg vil i hvert Fald reservere mig, at det var den Udenrigspolitik, vi ønskede ført, og jeg mener, den er blevet drøftet historisk senest den 29. August 1943.« — —

Aksel Larsen sagde dømt, ikke drøftet.

SAMARBEJDE MELLEML MODSTANDERE

»Produktionen af Samfundsgoder skal forøges, og til Fremme heraf skal der søges indført Produktionsudvalg, som kan give Arbejderne Tillid til og Interesse for Produktionslivet. Produktionen skal anlægges saaledes, at fuld Beskæftigelse sikres.«

Fra Fagforbundenes Resolution, udsendt 25.—5.—46.

Det kan synes dristigt at tale om Samarbejde mellem Arbejdere og Arbejdsgivere i denne Situation, hvor Modsetningen er trukket haardt op, men det er dog værd at notere, at der findes Samarbejde, trods Interessesmodsetninger.

Efter forrige Verdenskrig stillede Arbejderne i en Række Lande Krav om mere eller mindre gennemført Socialisering; bortset fra Rusland resulterede det i overvejende Grad i et Kompromis, nemlig i Oprettelsen af Bedriftsraad. Disse blev oprindeligt af Arbejderne anset som Forberedelse af Socialisering. Men de blev omgaaet, saaledes at de tilsidst kun beskæftigede sig med ret underordnede Spørgsmaal, sanitære Indretninger o. lign. Fra Arbejdernes Side har man i Reglen betragtet Bedriftsraad og Produktionsudvalg med Skepsis og som et Forsøg paa at dæmme op for radikalere Krav; Arbejdsgiveren har betragtet dem som Middel til Forebyggelse af Socialisering.

Under sidste Krig har der i en Række Lande været etableret en Slags Produktionsudvalg, der dog for det meste kun havde raadgivende Myndighed fortrinsvis i disciplinære og sanitære Spørgsmaal. I Norge er der efter Krigen underskrevet en Overenskomst mellem Arbejdere og Arbejdsgivere om Oprettelse af Produktionsudvalg, hvis Virksomhed skal være af oplysende og raadgivende Karakter i Bedriftens økonomiske Forhold og iøvrigt beskæftige sig med Spørgsmaal om effektiv og rationel Produktion. — I Sverige oprettedes i 1945 Produktionsnævne i Forsvarets Industrier.

I Danmark findes ingen tilsvarende Ordning, hvorimod vi har et vidt udbygget Tillidsmandssystem, der i Praxis virker mere indgribende end den svenske Papirordning. Tillidsmanden har f. Eks. Indflydelse paa Afskedigelser, saaledes at han kan paatale uberettigede Afskedigelser, ligesom han med Virkning kan gribe ind, hvor det drejer sig om daarlige hygiejniske Forhold. Hjælper det ikke, kan han henvende sig direkte til Arbejds- og Fabriksdirektoratet.

Et Skridt videre er man naaet ved dette Foraars Forhandlinger i *Jernindustrien*, hvor Tillidsmandssystemet er blevet fikseret i følgende Overenskomst: -

»Organisationerne er enige om at anbefale, at Arbejderne og Arbejdsgiverne samvirker ved Bestræbelser for paa de enkelte Virksomheder at modernisere disse og fremme Produktionen. Med dette Formaal for Øje er Arbejdsgiveren efter Opfordring fra Tillidsmanden (Tillidsmændene) pligtig til en Gang om Maanedn at tilkalde Tillidsmanden (Tillidsmændene) for med denne (disse) at drøfte værkstedstekniske og lignende Forhold og herunder give Oplysninger om Udsigterne for de fremtidige Beskæftigelsesforhold i Virksomheden.

Tillidsmanden har Paataleret ved eventuelt forekommende Urimeligheder ved Antagelser og Afskedigelser.«

Iøvrigt har Samarbejdsbestræbelserne imellem Arbejdere og Arbejdsgivere ikke fundet nogen generel Form, men enkelte individuelle Ordninger kan nævnes:

Paa *Middelboe's* Reproduktionsanstalt er der sket det, at Indehaveren, Hr. Ejner Middelboe, paa Firmaets 50-Aarsdag foruden sin Søn optog 4 af de mest vel-tjente Folk i Forretningen som Medindehavere. De vedbliver at arbejde, idet der jo daarlign kan være 6 Direktører, men Ordningen tilsigter at give Arbejderne Lyst og Interesse for Arbejdet. Overskuddet deles i et bestemt Forhold, men Arveret er ikke indbefattet i Ordningen, idet man har ment, at Virksomhedens Konkurrencedygtighed vilde blive nedsat, hvis for mange Familier havde Andel i den. Ejner Middelboe udtrykker som sin Mening, at næst efter Bestræbelserne for at undgaa endnu en Verdenskrig, er Forholdet mellem Arbejder og Arbejdsgivere det vigtigste, og det er nødvendigt, at der røres ved disse Spørgsmaal.

En anden særlig Ordning er truffet i Firmaet *Glent & Co.*, hvor indtil 33 % af Nettooverskuddet overføres til Medarbejdernes »Tantieme og Udbyttefond«, dog saaledes, at det kun er de fast ansatte, Funktionærerne, der paa denne Maade gøres økonomisk interesseret i Firmaets Drift. For de øvrige Medarbejdere — de uge- og daglønnede samt de pensionsforsikrede er der truffet en Ordning, hvor Glentco Legatfonden yder Støtte ved forskellige Lejligheder — saaledes gives der rentefri Laan til »eget Hus«, Gratialer indtil 100 Kr. ved Bryllup, Barnefødsel (indenfor Ægteskabl), Ferielotteri etc. etc. Ledelsen af Firmaet gaar saaledes ikke over til Arbejderne, men hele Firmaets Fortjeneste tilfalder Fonden, ligesom alle Aktier ved Testamente tilfalder dette.

Paa Grundlag af de heldige Erfaringer man under Besættelsen havde haft med Samarbejde i Bevogtningen af *Berlingske Tidende*, nedsattes der i Oktober 45 et

Samarbejdsudvalg, bestaaende af Repræsentanter for hver af de to Klubber i Huset, den ene omfattende Medlemmer af Dansk Typografforbund, den anden Husets øvrige Haandværkere og Arbejdere samt Repræsentanter for Funktionærerne, Redaktørerne og Ledelsen.

Udvalget har ingen besluttende Myndighed, dets Virksomhed er nærmest af inspirerende Art. Det har ej heller Indflydelse ved Afskedigelse og Ansættelse! Af Opgaver, der er taget op i dette Udvalg kan nævnes: Spørgsmaalet om særlig Aflønning af Indkaldte, ligesom det har taget Initiativ til Oprettelsen af et Husblad og til Udsendelsen af en Informationsbrochure, hvor Medarbejderne faar Oplysning om, hvad der foregaar i andre Afdelinger, Bladets Historie etc. I Udvalget drøftes ogsaa økonomiske Spørgsmaal — Bladets Regnskab har saaledes foreligget til Gennemsyn, og det har opnaaet, at Adgangen til at nyde godt af Bladets *Interessekontor* — en Velfærdsinstitution — gøres lettere. Udvalget har fra Husets Side været benyttet til at orientere Personalet om Papisituationen, ligesom Fremtidsplaner om Maskiner o. lign. har været drøftet. — Møderne foregaar paa den Maade, at Personalet stiller en Dagsorden, en Ønskeseddel, der drøftes.

Paa *Fog og Mørup's* Fabrik har der gennem en Aarrække fundet en Udvikling Sted. Samarbejdet er gradvis udviklet; første mellem Funktionærerne paa Kontoret, dernæst omfattende Værkførere og Formand og endelig Samarbejde mellem Driftskontor og Fabrikfunktionærer. Dernæst — da den fornødne Tillid var opnaaet — indleddes Samarbejdet mellem Funktionærer og Arbejdere.

I Personaleklubben erhverver man Kendskab til de øvrige Afdelinger; Uvidenhed om Helheden skaber tit Spænding. I Vinterens Løb har man saaledes foretaget 1) grundig Oplysning om Forholdene paa Fabrikken. 2) vist Arbejderne, hvordan en *Kalkulation* ser ud. En Sliber, der arbejder med en Lysekro-ne, spekulerer maaske over, hvordan man — naar han kun faar en beskeden Løn — kan naa frem til Butiksprisen. Arbejderne ved ikke noget om Reklame, Fordeling, Repræsentanter, Butiksudgifter — alt det, der bestemmer Varens Pris. For nogle Aar siden vilde det have været utænkeligt at lægge Kortene saa aabent paa Bordet. Tillid og Aabenhed er nødvendigt — siger Prokurist *Gillesberg*. For det tredje har man drøftet Spørgsmaalet om Rationalisering, som Arbejderne har faaet belyst fra anden Side end det, de maaske i første Række tænker paa: Stop-uerts.

ET UNGDOMSPROBLEM

I Berlingske Tidende stod den 25. ds. et Indlæg fra Direktør Ejler Rasmussen: Ungdommen og Eengangsskatten. Hvem denne Mand er, der gør sig til Talsmand for dansk Ungdom paa økonomisk Omraade, ved vi ikke — men det glædede os at konstatere, at han ikke har grebet Pennen paa en Organisations eller Forenings Vegne. For Ungdommen kan jo enhver tage sig Ret til at tale, hvadenten Ungdommen biliger Talen eller ej.

I dette Tilfælde tør man vist gaa ud fra, at den hverken billiger eller misbilliger, men bare spærrer Øjnene op for at finde det Problem, som Direktøren paastaar knuger de Unges Kreds.

Han skriver bl. a. om Skatten:

»Tyngdepunktet i Forslaget maa vist siges at hvile paa Formuestigningsafgiften, der utvivlsomt i særlig Grad vil berøre den Ungdom inden for Erhvervslevet, der har haft det Uheld i de nærmest forløbne 7 Aar at være i den Alder, der erfaringsmæssigt er den naturlige og sædvanlige for Skabelse af Erhvervskapital til Konsolidering og senere Frugtbargørelse.«

Vi vil ikke paastaa, at der ikke findes unge, nej, yngre Forretningsmænd for hvem dette passer, men vi vil holde paa, at de er saa faa, at deres Problemer i denne Forbindelse maa blive deres private Sag — en Sag, der kanhænde indebærer Skuffelser og Besvær, men som umuligt kan angaa Ungdommen som saadan — den tog sig andet at tænke paa i Besættelsesaarene end at skabe sig Formuer. Desuden er det os umuligt i Forbindelse med Eengangsskat at have særlig Medlidenhed med de yngre — det er da dem, der har de rigeste Muligheder for at rette sig op efter et økonomisk Smæk.

Andetsteds i dette Blad peger Arne Sejr — der ikke er yngre, men ung — i sin Artikel om Fagidiotisme om den Fare for at køre fast i en teknisk-materiel Tankegang, der truer i Dag.

Han paastaar: »I Dag har vi mistet Evnen til at se Problemerne i deres rette menneskelige Sammenhæng, i deres Forhold til Helheden. I Morgen eksisterer de kun som isolerede Foreteelser og anerkendes kun gennem de-

res økonomisk-socialistiske Karakter.«

Nu vilde det naturligvis være urimeligt at paastaa, at saadan er det gaaet Hr. Rasmussen — han maa have Lov at kritisere Samfundets økonomiske Foranstaltninger, ligesaa vel som andre har det, men han maa ikke i Forbindelse med Eengangsskatten tage Ungdommens Navn forfængeligt — for, rent ud sagt, meget faa Spørgsmaal vedkommer Ungdommen mindre end Eengangsskat. Det er, som det bl. a. fremgaar af Sejrs Artikel, Problemer af langt mere dybtgaaende og farlig Art, som den beskæftiger sig med — husk det til næste Gang, De gør Dem til dens Talsmand, Hr. Direktør Rasmussen.

De nazistiske Godsejere

Man læser saa meget om Hofjægermester Sehested for Tiden og om hans Planer for at redde Danmark fra Tyskerne. Man kommer i denne Forbindelse til at tænke paa de nazistiske Godsejeres Faggruppe, der oprettedes i Tilknytning til D.N.S.A.P. i Slutningen af 1940. Af denne var Sehested Medlem.

Det er ikke svært at huske, hvilken Forargelse Faggruppen vakte, da den traadte frem for Offentligheden — den virkede som et Stød i Hjertekulen paa den danske Befolkning, og der er ikke Tvivl om, at den baade herhjemme og

udenlands har skadet den danske Godsejerstand meget alvorligt.

Da Krigen var forbi, var det naturligt, at der blev stillet Forslag om, at Medlemmerne af Faggruppen blev ekskluderet af Majoratsforeningen og af Godsejerforeningen (Foreningen af Skov- og Landejendomsbesiddere i Danmark). Paa disse Foreningers Generalforsamling den 8. Dec. 45 blev følgende af de ni Godsejere, om hvis Forbliven i Foreningen, der blev stemt, ekskluderede: Lensgreve Carl Schimmelmann, Baron Johan Otto Raben, Lensgreve Frederik Knuth, Godsejer Erik Grevenkop-Castenskiold og Hofjægermester Sehested.

Blandt Medlemmerne af Faggruppen var iøvrigt Lensgreve Niels Krag-Juel-Vind-Frijs, Baron Otto Rosenørn-Lehn, Lensbaron F. Rosenørn-Lehn og Baron M. von Plessen, der alle forblev i Foreningen.

Som Protest mod dette udmeldte Grev Ahlefeldt-Laurvig-Lehn, Lensgreve Julius Wedell og Lensgrevinde Wedell sig af Majoratsforeningen og Grev Andreas Bernstorff, Katstrup af Godsejerforeningen.

Det er forstemmende, hver Gang man oplever, at den mangelfulde Udrensning forarsager, at de rigtige tager deres gode Tøj og gaar i Protest, medens de, der mere eller mindre aabenlyst svigtede under Besættelsen, faar Lov at blive siddende.

Under Opgøret i Majoratsforeningen og Godsejerforeningen var der fra de anklagedes Side Enighed om at skyde al Skyld for den nazistiske Gruppens Opretelse over paa Sehested. Man skulde synes, der nu var Anledning til at faa Faggruppens Forhold undersøgt til Bunds, for Eks. ved Indkaldelse af de nazistiske Godsejere som Vidner i Sagen mod Hofjægermesteren.

Abonner paa Frit Danmark

Kvartalspris Kr. 3,30

Dato / 194

Undertegnede bestiller herved
Abonnement paa

FRIT DANMARK

fra / 194 .

Navn:

Stilling:

Nøjagtig Adresse:

.....

**FRIT
DANMARK**

Nørrevoldgade 11
København K.

Kan
ufrankeret
nedlægges
i
Postbrev-
kasserne

315

NB. Postopkrævning vil blive tilsendt.

Reserveret Postvæsenet.

DE FARLIGE ILLEGALE ENTREPRENØRER

Synspunkter fra et Jubelskrift

Arbejdsgiverforeningen har i Anledning af sit halvtredsars Jubilæum udsendt en stor og flot Bog, der skildrer dens Liv og Gerninger siden Jubelåret i 25.

Værket er forfattet af Redaktør *Anders Vigen* under Medvirken af to af Foreningens øverste Funktionærer, Direktørerne Sophus Agerholm og Carl Plum.

Det er indlysende, at Arbejdsgiverforeningens Historie ikke blot er en Beretning om en Organisations mere eller mindre snævre Virke — det bliver til et Stykke Samfundshistorie, der ovenikøbel skildrer Udviklingen af livsvigtige Forhold, man tør vist sige af Nervebanerne i vort økonomiske System. Naturligvis er Bedømmelsen af Udviklingen foretaget under en bestemt Synsvinkel, og naturligvis er dette Jubelskrift, som alle af Arten, tungt af værdig Selvros, men i det store og hele læser man det med megen Interesse og uden det Ubehag, der nemt opstaar ved slige Lejligheder, naar man ikke selv er Part i Sagen. Men naar dette retfærdigvis er sagt, kan det tilføjes, at naar Værket kommer frem til en Skildring af Besættelsestidens Arbejdsgiverforening, saa er det ogsaa slut med de Forsøg paa Ligevægt, som man ellers saa anerkendelsesværdigt har bestræbt sig paa at skabe.

En rimelig Vurdering af Foreningens Virke i Besættelsestidens, endsigé en retfærdig Kritik af den Person, der under Krigen havde Hovedparten af Ansvaret for den Politik, som blev gjort til den eneste rimelige, og som havde til Resultat, at en Skare af Foreningens fremstaaende Medlemmer spændte deres Firmaer for Tyskernes Vogn, er ikke forsøgt. Ing. T. K. Thomsen fremstilles med Flid som forfulgt Nationalhelt.

Vi skal i denne Forbindelse tillade os at minde om, hvad der stod i det Jubilæumsskrift Firmaet Wright, Thomsen og Kier udsendte i 1943. Vi citerer af Skriftet:

»Vi har set, hvorledes Wright, Thomsen og Kier i Tidens Løb mere og mere specialiserede sig i Jernbeton og Vejbygning, navnlig i det sidste. Firmaet var allerede en Aarrække før Krigen maalt efter den udbetalte Arbejdsløn, blevet det største Medlem af den danske Entreprenørforening. Det indtog en førende Stilling paa Vejbygningens Omraade i vort eget Land og var kendt og benyttet Vejbygger ogsaa uden for Danmarks Grænser. Firmaets Stilling i saa Henseende bevirkede, at Statsminister Stauning i Tiden efter 9. April 1940 anmodede de tyske Værnemagtsmyndigheder om at overdrage Wright, Thomsen og Kier med danske Arbejdere at udføre Arbejdet paa de store Flyvepladser paa Grove Hede og ved Nørre Sundby. At Wright, Thomsen og Kier blev foreslaaet hertil af den dan-

ske Regering, skyldes netop, at den vidste, at Firmaet dels havde megen Erfaring i saadanne Arbejder, idet Banerne paa en Flyveplads jo i stor Udstrækning udføres som Kørebanerne paa en Vej, og dels besad et omfattende teknisk Materiel til den Slads Arbejder. Det er betydelige Arbejder, som Wright, Thomsen og Kier derefter i Forbindelse med Hoffmann og Sønnen, Entreprenør Carl Nielsen, Odense, og Melchior og Voltelen har udført for Værnemagten siden 9. April. I 1942 overtog Wright, Thomsen og Kier i Samarbejde med Christiani og Nielsen for Teknisk Central (Ministeriet for off. Arbejder) nogle meget store Arbejder af samme Art, nemlig Bygningen af Beton-Startbaner paa Flyvepladsen i Kastrup.»

Det er da intet Under, at Arbejdsgiverforeningen i sit Jubilæumsskrift er stolte af deres Formand, fornærmede over den Kritik, han har været Genstand for og *fornærmende* overfor de Medlemmer af Foreningen, der har tilladt sig at øve den. Vi citerer fra Arbejdsgiverforeningens Jubilæumsskrift: »I den illegale Presse havde baade T. K. Thomsen og Hans L. Larsen, men især Thomsen, været angrebet for »Værnemageri«. Kun faa Dage efter Befrielsen blev disse Angreb gentaget i skarpeste Form og med nogle af Thomsens egne Fagfæller som Ordførere inden Døre og i Pressen. Det var hans Firmas tidligere omtalte Arbejder for Tyskerne, der gav Stof til Beskyldninger for, at han ikke blot havde handlet udansk ved at paatage sig — Angriberne sagde: skaffe sig — disse Arbejder, men ogsaa ulovligt ved at oppebære et enormt Udbytte af dem.« »Om T. K. Thomsen erklærede Statsminister Buhl offentligt, at han havde paataget sig Arbejderne for Tyskerne efter Henstilling fra Statsminister Stauning. Ogsaa hans nationale Indsats blev fremhævet af Buhl. Men Erklæringen prellede af paa Udrensningsmentaliteten, og Thomsen maatte træde tilbage. Det var Hovedbestyrelsen, der foreslog denne Løsning, iøvrigt i et Møde, hvor hans udførlige Redegørelse for sine Forhold tilfredsstillede det altovervejende Flertal, og hvor Angrebene paa ham druknede i Uvilje. Men hans Tilbagetræden skønnedes efter Omstændighederne at være ønskelig saavel for ham selv som for Arbejdsgiverforeningen. I Overensstemmelse med Hovedbestyrelsen anmodede han da om, at der maatte blive indledet Undersøgelse mod Firmaet Wright, Thomsen og Kier. Udfaldet af denne Sag vilde være af afventende »Det var en ret udbredt Opfattelse, at Arbejdsgiverforeningens Hovedbestyrelse burde have sluttet Kreds om sin Formand, der var kommet ud for Befrielsens Modvind, eller dog have givet ham et klart Tillidsvotum med paa den trange Vej, der laa for ham«

Frihedsbevægelsens Indsats under Besættelsen omtales hovedsageligt (og det er saa rimeligt) kun naar den tjener som en bleg Baggrund for Arbejdsgiverforeningens egne Gerninger. For Eks. bliver vi to Gange vidt og bredt belært om Foreningens lykkelige Initiativ, da det for Folkets Skyld gjaldt om at afvikle Strejken i Juli 44 — ved denne Lejlighed stod de Side om Side med Fagforbundene »ogsaa overfor Offentligheden ved Radioudsendelsen den 2. Juli, der efterfulgtes af Strejkernes endelige Ophør« (Om Frihedsraadets Indsats ved Formulering af de Strejkendes Krav og disses Opfyldelse: ikke et Ord).

Derimod dvæler Forfatterne Gang efter Gang ved *Thomsens* nationale illegale Indsats og græmmer sig over, at den aldrig har vundet den store Anerkendelse hos Frihedsbevægelsen, som den fortjente — kun Buhl har hædret Arbejdsgiverforeningens Formand, fordi han *under stor personlig Risiko* administrerede det Hjælpesfond, som Arbejdsgiverforeningen og Industriraadet oprettede, og som tjente til Finansieringen af Modstandsbevægelsen — med Bitterhed konstateres dennes Grusomhed.

I sit Jubelskrift har Arbejdsgiverforeningen med Talent tilegnet sig Politikernes Teknik baade naar Omtale af Frihedsbevægelsen og Fremstillingen af egen Handlemaade under Besættelsen sker: ikke blot har de øvet et fremragende organisatorisk Arbejde til Gavn for Danmark, de har tillige spillet *en farlig illegal Rolle*.

Paa Side 98—99 finder man iøvrigt i faa Linier udtrykt Aanden i og Meningen med de Afsnit af Jubilæumsbogen, der drejer sig om Besættelsestiden. Der staar:

»De Entreprenørfirmaer, der af nationale Grunde vægrede sig ved at kontrahere med Tyskerne, har høstet almindelig Paaskønnelse. Hvad der vilde være sket, hvis Tyskerne kun havde mødt Vægring, er et Spørgsmaal, som maa vente paa Svar til Sindene bliver oplagt til nøgterne Vurderinger.«

Nu kan man sige, at ligesaa lidt, som det vilde være retfærdigt at bedømme dansk Politik i sin Helhed paa Grundlag af den Politik, der blev ført i Besættelsestidens, ligesaa lidt vilde det være rimeligt at bedømme Arbejdsgiverforeningen udelukkende ud fra dens Virke, medens Danmark var et besat Land.

Det ønsker vi da heller ikke at gøre, men nægtes kan det jo ikke, at netop i de Aar blev Menneskene bag Organisationerne sat paa en Karakterprøve, som mange ikke bestod. Ak, om man bare een eneste Gang kunde finde en Skyldig, der erkendte sin Mangelfuldhed.

K. Fl.

Billedet er taget for nylig under Afstemningen om det nye Forfatningsforslag. Det ser ud til, at alle Aldersklasser interesserer sig for Politik.

Foran de franske Nyvalg den 2. Juni skriver Børge Rudbeck om Frankrigs politiske Geografi og den revolutionerende Forandring, den har gennemgaaet efter Krig og Besættelse. Han fremhæver, at den tværpolitiske Forstaaelse i Frankrig er større end almindeligt antaget. Der sidder udelukkende Modstandsfolk i Parlamentet.

DET er bekendt, at der skete meget store Forskydninger ved de sidste Efteraar afholdte franske Valg. For de mange, der for Alvor troede, at man kunde sætte en Parantes om seks Aars Krig og Besættelse og saa fortsætte dér, hvor man slap den første September 1939, blev det især overraskende, at det Parti, der i lange Tider har været det dominerende i fransk Politik, og som regnedes for særlig typisk »fransk«, det radikale, led et saa totalt Nederlag, at Partiet blev praktisk talt betydningsløst. Det radikale Parti raader i Dag over ca. tre pCt. af de Deputerede; og lægger man de med de radikale i visse Spørgsmaal samarbejdende Grupper til, kommer man op paa mellem otte og ni pCt., mens Partiets Styrke under Krigen laa omkring Fjerdeparten af samtlige Deputerede.

De traditionelle Højregrupperes Nederlag var imidlertid ogsaa af meget stort Omfang. Fra 42,4 pCt. i 1936 (Folkefrontvalget!) gik de ned til 15,7 pCt. De, der havde ventet, at Kvindernes nyindførte Valgret vilde medføre en Forskydning til Højre, fik altsaa ikke Ret.

En medvirkende Grund til, at Forskydningerne i den franske Vælgerbefolkning blev saa store, at de næsten kan betegnes som en Revolution, var Modstandsbevægelsens afgørende Indflydelse paa Valget. Det viste sig, at i mange Tilfælde spurgte Vælgerne ikke saa meget om, hvilket Parti en Kandidat tilhørte, som: Har du deltaget aktivt i Kampen mod Tyskerne: og vel at mærke fra den før-

ste Dag? Havde han det, kunde han vælges.

Kan M. R. P. holde sammen paa sine Vælgere?

To Dele af det franske Folk havde været særlig aktive i Modstandskampen: en Fløj af de aktive Katolikker og en Fløj af de aktive Socialister, især Kommunisterne. Derfor maatte Valget blive præget af Katolikker, Socialister og Kommuniste. Man var i Frankrig saa heldig at have klare Linier fra den første Dag. Derfor kunde Valget ogsaa blive en saa klar Tilkendegivelse, som det blev: et Flertal paa 75 pCt. af de franske Vælgere udtalte sig for det franske Frihedsraads Program, der blandt andet omfatter en delvis Socialisering. Ogsaa den fuldstændige Socialisering af Samfundet har et Flertal af Vælgerne bag sig, 51,01 pCt. af de afgivne Stemmer, fordelt med 26 pCt. til Kommunisterne og 25,01 pCt. til Socialisterne. Resten af de 75 pCt. tilhører det Parti, vi herhjemme plejer at kalde Venstrekatolikkerne, *Mouvement Républicain Populaire*, MRP, der fik 23,9 pCt. af Stemmerne, første Gang det opstillede. Om MRP i det lange Løb vil vedblive at være et Venstreparti, eller om det før eller siden vil sprænges paa sine Vælgeres uomtvistelige Forskelligartethed, vil formodentlig vise sig i en ikke fjern Fremtid. Partiets Holdning til Grundlovsforslaget er et Fingerpeg.

Under alle Omstændigheder er MRP et interessant Fænomen, et kristelig-socialt Parti, der har Paralleler, og flere Steder overmaade indflydelsesrige Paralleler, i det meste af Efterkrigstidens Europa. I Danmark kan Partiet nærmest sammenlignes med Dansk Samling; men ogsaa med visse Tendenser indenfor det konservative Folkeparti, især indenfor KU. Man kan maaske karakterisere MRP's Vælgere som Folk, der af Temperament er konservative, men som alligevel vil

Frankrigs |

Af |

gaa med til vidtgaaende Reforme af selve Samfundets Struktur. Nogle af dem fordi de anser saadanne Reforme for rimelige set fra et kristent Standpunkt, andre ganske sikkert fordi de mener, at man bedst bremser en alt for vidtgaaende Socialisering ved at gaa i Samarbejde med Socialiseringspartierne og yde dem visse Indrømmelser. Det er Størrelsen af denne sidste Gruppe, der afgør om MRP fortsat vil være at finde til venstre. Det maa ikke glemmes, at selv om de franske Højrepartier har mistet deres Betydning, saa eksisterer deres Vælgere endnu. MRP's Stilling og fremtidige Betydning for Genopbyggelsen af Frankrig vil afhænge af Partiledernes Dygtighed og Karakter.

En forvandlet Mand.

Som man ved, er Partiets Førstemand den tidligere Leder af det venstrekatolske Dagblad *l'Aube*, senere Formand for Frankrigs Frihedsraad og nuværende Udenrigsminister *Georges Bidault*. Siden Bidault indtraadte paa den vigtige Post som Chef for Frankrigs Udenrigspolitik — hvor han med stor Energi og Dygtighed har hævdet det franske Krav om, at der maa skaffes Tysklands Naboer Sikkerhed — er Partiets centrale Skikkelse og førende Pen Kaptajn *Maurice Schumann*. De fleste af de Journalister, der har arbejdet med udenrigspolitisk Stof i Paris eller Genève, kender Schumann som en straalende, lidt destruktiv Intelligens. Sammen med Max Beer dannede han Centrum i en lille international Kreds, der i de lange Genève-Aftener for-sagede *Bavaria* for at samles om *Globes* bastante Køkken og sprudlende Schweitzervin. Man husker ham ogsaa fra Hertugen af Windsors Bryllup i Candé, hvor han var en af de meget faa Journalister, der opnaaede en Samtale med det nygifte Par. Bagefter fortalte han derom med elskværdig Ironi. Krigen og Besættelsen har ændret Maurice Schumann. Det var sært nu at træffe ham som Kaptajn i den franske Hær, parat til at forlange og til at underkaste sig *streng Disciplin*. Hans Udvikling er utvivlsomt karakteristisk for store Dele af fransk Intelligens.

Vi har jo samme Oprindelse: Evangeliet.

Men hvem er de fire en halv Million Vælgere, der stemte paa det af Modstandsbevægelsen fødte venstrekatolske Parti? I en interessant Artikel i Tidsskriftet *Ésprit* har *François Goguel* gjort et Forsøg paa at besvare Spørgsmaalet. Han viser, at mens de gamle Højrepartier mistede 26,74 pCt. af det samlede Antal Vælgere, vandt MRP 23,9 pCt. Tallene er altsaa næsten identiske. Han slutter deraf, at Hovedparten af de Vælgere,

e Geografi

CK

der normalt stemmer paa det yderste Højre, denne Gang har givet Venstrekatolikkerne deres Stemmer. De har anset det for en Selvfølge, at de denne Gang maatte give et Modstandsparti deres Stemme. Det er endvidere sandsynligt, at den tværpolitiske Forstaaelse, der fremkaldtes af den fælles Kamp mod Fjenden og hans Haandlangere, har gjort dem mere vidsynede end tidligere. Men Spørgsmaalet er, hvor langt de vil følge Venstrekatolikkerne paa Strukturreformernes Vej. Her bliver Spørgsmaalet om Kirkens Stilling formodentlig et vanskeligt Punkt. Det var et Haab hos mange indenfor Katolicismen og Kommunismen, at disse to store Internationaler i stigende Grad kunde finde hinanden i Samarbejde (»Vi har jo samme Oprindelse: Evangeliet,« sagde François Mauriac i Sommer til den, der skriver dette.) Ved Kommunevalgene for et Aar siden opstillede Kommunist og Katoliker flere Steder, f. Eks. i Avignon, Fælleslister vendt mod samtlige andre Partier. Men Udviklingen synes ikke at fortsætte i den Retning. Flere Steder i Frankrig har Kommunisterne fra de Radikale arvet en Antiklerikalisme, der forekommer andre af deres Partifæller forældet. Og Pavestolen stiller sig jo ogsaa skarpt overfor Kommunismen (cf. Spanien!). Dog samarbejder Venstrekatolikker og Kommunist godt paa mange Punkter. De er for Eksempel i det væsentlige enige om Frankrigs Udenrigspolitik, hvor Socialdemokraterne er nok saa slappe.

François Goguel har undersøgt Stemmefordelingen i de forskellige Egne af

Frankrig. Og han opstiller hosstaaende Skema over de samlede Valgresultater i 1936 og 1945. Skal Betegnelserne »Højre« og »Venstre« i Dag have nogen Mening, maa det første betyde Socialiseringens Modstandere, det andet dem, der helt eller delvis vil gaa med til Socialisering. Denne Retningslinje er fulgt ved nedenstaaende Skemas Inddeling af Partierne i Højre og Venstre. Dette medfører, at mens det radikale Parti ved Folkefrontvalget i 1936, da Partiet var Frankrigs største, hørte under Venstrepartierne, maa det i Dag som Frankrigs mindste Parti placeres paa Højres venstre Fløj.

Efter de franske Partibetegnelser er anført Navnene paa de danske Partier eller Grupper, der kommer de franske nærmest. Men de franske Partier er naturligvis ikke identiske med de danske.

Højrepartierne prøver at samles.

Paa Grund af Kvindernes nyerhvervede Valgret er Vælgertallet fordoblet. For at opnaa samme procentvise Tilslutning som i 1936 skal et Parti altsaa fordoble sit Stemmetal. For at holde Stillingen skulde Højregrupperne og de Radikale op paa tilsammen 12.500.000 Stemmer, men de fik kun 4.713.000. Og selv om det ikke meget sandsynlige skulde ske, at Venstrekatolikernes 4.580.000 Vælgere *en bloc* gik over til Højre, vilde Tilbagegangen altsaa fortsat være meget stor.

De Højregrupper, der tilsammen har opnaaet 15,7 pCt. af Stemmerne, bestaar af adskillige Smaapartier, der indbyrdes bekæmper hinanden. Under Ledelse af *Paul Reynaud* — sikkert ved Siden af *Léon Blum* det klareste Hoved i Førkrigstidens franske Politik — er der nu Bestræbelser i Gang for at samle Højregrupperne under fælles Ledelse i den Hensigt at foretage et samlet Fremstød mod Socialiseringen.

Som man vil se, har de tre store Regeringspartier praktisk talt lige stor Til-

slutning i Vælgerbefolkningen. Kommunisterne er Frankrigs største Parti med 26 pCt., men Socialdemokrater og Venstrekatolikker følger umiddelbart efter med henholdsvis 25 og 24 pCt.

I sin Artikel undersøger Goguel Stemmefordelingen i de forskellige Egne af Frankrig. Og han tegner nogle Kort, der viser de forskellige Partiers Tilslutning i Frankrigs Departementer før og efter Krig og Besættelse. Det er interessant at se, at mens de gamle Højrepartier har bevaret en vis Indflydelse i enkelte Dele af Landet (Vestfrankrig, Grænselandet mod Øst, den sydlige Del af Massif Central og Baskerlandet), er det radikale Sammenbrud totalt — Partiet har haft rivende Tilbagegang i praktisk talt hele Frankrig. I tre af den yderste Reaktions traditionelle Fæstninger (Vendée, Calvados og Morbihan) er det radikale Parti imidlertid gaaet en Ubetydelighed frem. Goguel forklarer dette isolerede Fænomen derhen, at man paa disse Egne endnu regner det radikale Parti for et Parti til venstre for Midterlinjen.

Næppe revolutionerende Ændringer.

I visse Egne er Venstrekatolikkerne gaaet langt mere frem end Højre tilbage. Her har de altsaa ogsaa faaet andre Vælgere end dem, der traditionelt stemmer til højre. Det er saaledes bemærkelsesværdigt, at de foruden i det katolske Bretagne og Normandie ogsaa er gaaet stærkt frem i Champagne og Sydfrankrig, hvor Kirkens Indflydelse er mindre.

Saa vel Socialister som Kommunist er ikke blot gaaet frem i Byerne, men ogsaa paa Landet. Især har Kommunisterne faaet et meget stort Antal Vælgere i Landdistrikterne. Modstandsbevægelsen medførte, at Landboerne, der hidtil havde staaet meget skarpt overfor Kommunisterne, begyndte at anse de kommunistiske Frihedskæmpere for Folk, man særdeles vel kunde være i Stue med. Og ved Valgene har et overraskende stort Antal Bønder stemt kommunistisk. Det ser ud til, at Kommunisterne ikke blot i Byerne, men ogsaa paa Landet har overtaget de Vælgere, der hidtil har stemt radikalt, eller de nye Vælgere, der før Krigen vilde være gaaet til det radikale Parti. I flere Departementer, hvor Socialdemokratiet blot holder Stillingen, har Kommunisterne næsten nøjagtigt vundet det, de radikale har tabt. Goguel tilføjer, at Faren ved dette Fænomen ligger i, at Kommunisterne ogsaa skulde blive Arvtagere til »den radikale Aand«. Formodentlig tænker han især paa Antiklerikalismen. Frankrigs Radikale var ikke Defaitister.

Som man vil se, var de franske Valg i Efteraaret i sig selv en Revolution, og selv om der sker Forskydninger ved de kommende Nyvalg, vil der ikke denne Gang komme revolutionerende Ændringer. Der er næppe Tvivl om, at bag alle Meningsforskelle er den tværpolitiske Forstaaelse en Realitet i et Parlament, der bestaar af lutter Modstandsfolk. Blandt Frankrigs 600 Deputerede findes ikke en eneste Repræsentant for Modbevægelsen.

Børge Rudbeck.

Partier	1936		1945		+ eller - pCt.
	Stemmetal	pCt.	Stemmetal	pCt.	
1. Højrepartier. (Modstandere af Socialisering.)					
a. Samtlige gl. Højregrupper (Venstre, Konservative Folkeparti.)	4.109.573	42,4	3.011.880	15,7	÷ 26,74
b. Socialradikale og beslægtede Grupper (Det radikale Venstre)	2.147.083	22,09	1.700.916	8,88	÷ 13,21
2. Venstrepartier. (Tilhængere af hel el. delvis Socialisering.)					
a. M.R.P. (Dansk Samling; Tendenser i Konservative Folkeparti og i K.U.)			4.580.222	23,90	+ 23,90
b. Socialister (Socialdemokratiet.)	1.927.654	19,9	4.808.901	25,01	+ 5,11
c. Kommunist (Danmarks kommunistiske Parti.)	1.487.336	15,35	5.024.174	26,0	+ 10,65
Afgivne Stemmer	9.681.646		19.126.093		

ENGLAND (fortsat fra Side 2)

tragte sin Kone, akkurat som han havde lært at betragte sit Gevær som noget, man skulde have i sin Nærhed og altid holde i den bedst mulige Stand!

Den dominerende Tanke: faar vi Laanet?

Bag ved næsten enhver politisk Drøftelse ligger »the loan«. Med det store amerikanske Laans Skæbne staar og falder Englands Fremtid i en lang Aarrække. »Faar vi Laanet, eller vil det lykkes de isolationistiske Kredse i Amerika at forpurre dets Gennemførelse?« — det er et Spørgsmaal, der optager selv de Englændere, som ellers overhovedet ikke beskæftiger sig med Politik, for det betyder ganske enkelt, om Englænderne skal spænde Livremmen yderligere ind, eller om der er Mulighed for en Lysning af Situationen. Selv i et saadant Spørgsmaal, som hvorvidt det kommunistiske Partis Ansøgning om Tilslutning til Arbejderpartiet skal imødekommes eller ej, har »Laanet« spillet sin store Rolle. Efter de Afstemninger, der hidtil har været foretaget i Fagforeningerne, kan man vist temmelig sikkert gaa ud fra, at det kommunistiske Partis Ansøgning bliver afslaaet, naar den endelige Afgørelse skal træffes til Pinse; selv i det Fagforbund, hvor Kommunisterne staar stærkest, Minearbejdernes, var der et Flertal imod Tilslutningen. Og en af Forklaringerne herpaa er sikkert at søge i, at det Gang paa Gang har været fremholdt som en Trusel fra Arbejderpartiets Ledere, at hvis denne Tilslutning fandt Sted, vilde det maaske kunne hindre Gennemførelsen af Laanet i U.S.A., som i Forvejen ser med stor Afsky paa de engelske Socialiseringsplaner, og som nu vilde frygte et yderligere, venstreorienteret Pres paa Arbejderpartiets Ledelse.

Var den dømte Dr. May en Sct. Georg?

En Episode, som specielt i videnskabelige Kredse har vakt megen Diskussion, og som er af stor principiel Betydning, er Dr. Alan Nunn May-Sagen. Dr. May, som er Docent i Fysik ved Londons Universitet, er blevet idømt ti Aars Fængsel, fordi han, som under Krigen har arbejdet som en af Statens Ekspert paa Atom-Omraadet, i Februar 1945 har røbet videnskabelige Hemmeligheder angaaende sit Arbejde til en Russer. Denne Dom har fremkaldt en livlig Drøftelse i Pressen, idet en Række Videnskabsmænd, med den fremragende Biolog, Professor J. B. S. Haldane i Spidsen, hævder, at Dr. Nunn May har handlet korrekt, og de protesterer imod Hemmeligholdelsen af Atomforskningens Resultater udfra den principielle Anskuelse, at fundamentale videnskabelige Frem-

skridt altid har været at betragte som noget, der tilhører hele Menneskeheden, og specielt var det forsvarligt og rigtigt at røbe saadanne Hemmeligheder overfor en Repræsentant for Sovjetunionen, som jo var Englands Allierede, og hvem Churchill den 22. Juni 1941 højtideligt havde lovet »enhver teknisk eller økonomisk Hjælp, som vi raader over«. I et varmt Forsvar for Dr. Nunn May gør Professor Haldane opmærksom paa, at Englands Skytshelgen, St. Georg, ifølge Legendens var en romersk Officer, der blev henrettet, fordi han brød sit Ord om at adlyde Kejseren, hvor det stred mod hans Principper. Selv blandt de Videnskabsmænd, som mener, at Dr. Nunn May har forbrudt sig, er der Forbavelse over den usædvanlig haarde Dom.

Englænderne har følt Krigen, men ikke helt fattet Nazismen.

V-Dagen nærmer sig nu og optager stadig Sindene mere og mere. Den kæmpestore Parade, som skal gaa gennem Londons Gader, er Genstand for daglig Presseomtale. Her skal Repræsentanter for hele det Europa, som kæmpede for Friheden, passere Revy. Daglig bringer Bladene Meddelelser om, hvilke civile Grupper, der skal deltage, saa og saa mange »elippias« (kvindelige Buskonduktører), saa og saa mange Husmødre osv. Det er endnu ikke afgjort, om Russerne, Warschava-Polakkerne og Jugoslaverne vil sende en officiel Repræsentation til den 8. Juni, men man haaber det. Men det er i højere Grad Freden, Folk vil fejre, end Sejren over Nazismen. Trods alt har den menige Dansker forstaaet mere af Nazismens egentlige Karakter end den menige Englænder, vel fordi vi har haft selve Nazismens Væsen nærmere inde paa Livet, mens Englænderne har haft *Krigen* nærmere inde paa Livet. Opgøret med de tidligere nazi-venlige Kredse spiller i England ikke saa stor en Rolle som hos os. Det var karakteristisk, at da »Daily Mail« forleden fejrede sin 50 Aars Dag, bragte de øvrige Blade venlige Fødselsdagsartikler — uden at minde om den Periode, da Lord Rothermere havde stillet »Daily Mail« til Disposition for Mosley som det engelske Fascistpartis Organ.

Med Optimisme og stille Stædighed.

I Oxford Street kan man se en tidstypisk Udstilling, »Krigen i Voksfigurer«. Her figureres i forskellige Panoramær paa den ene Side Churchill, Roosevelt, Stalin og Chiang Kai Shek, Sir Arthur Tedder, Eisenhower, Montgomery, Sir William Beveridge og det engelske Krigskabinet, og paa den anden Side Hitler, Mussolini og Tojo, der brænder i Helvedes Flammer, Vilddyret fra Bel-

Dr. Alan Nunn May.

sen, Joseph Kramer, Quisling, Laval, Kong Boris af Bulgarien og Prins Paul af Jugoslavien. Og i Kælderens kan man se livagtige Skildringer af tysk Terror, tysk 3. Grads Forhør, Hængning af Fanger, Gestapomishandlinger af forskellig Art, Gaskamre og Sammenstuvning i Fængsler. Og trænger man ovenpaa disse Rædsler til en Forandring, kan man en Trappe højere oppe se de vidunderligste Eventyrfigurer, Askepot, Snehvide og de syv Dværge, Anders And og alle Walt Disneys øvrige Figurer i morsomme Situationer! En saadan Udstilling kunde dog vist alligevel ikke tænkes i Danmark!

For øvrigt er den Slags Foreteelser ikke store Trækplastre — ikke fordi de vækker Forargelse, men fordi man ikke vil blive ved med at tænke paa alt det, der hørte Krigen til. Nu vil man se Films med dejlige Piger og gaa til morsomme og festlige Teaterforestillinger! Krigsbøgenes Epoke er ligeledes forbi, nu er det Fredens Hverdag, det gælder.

Og med Optimisme og den stille Stædighed, de lærte under Krigen, har Englænderne kastet sig ud i Kampen for at vinde Freden. *Elias Bredsdorff.*

Er De Abonnent? Undgaa Standsning i FRIT DANMARK — husk at betale Abonnementet

Er De Løssalgskøber? Vær sikker paa at faa Bladet hver Uge — tegn Abonnement fra Kvartalets Begyndelse. Pris pr. Kvartal Kr. 3,30

KOMMUNISTLOVEN OG GRUNDLOVEN

Af cand. jur. PER MARKUSSEN

Vi har modtaget: -

I Indledningen til »Frit Danmark«s Hvidbog skriver Professor Mogens Fog bl. a.: »Naar disse Kendsgerninger fremhæves i Indledningen til en dokumentarisk Fremstilling af Besættelsestidens Historie er det ikke for at saa Splid mellem de positive Kræfter i Fredens Danmark, men fordi kun en nøgtern Vurdering af Begivenhederne i de svære Aar — uafhængig af Prestigehejnsyn og petit-politiske Kandestøberier — kan afgive Erfaringsgrundlag for Fremtiden.«

I Haab om, at disse Bemærkninger ikke blot var nogle intetsigende Indledningsord, men Ord der gav Udtryk for en Indstilling, der havde paavirket hele Værket, gik jeg i Gang med at læse Hvidbogen og blev — lad mig fastslaa det med det samme — dybt skuffet.

Nu er Hvidbogen jo for det første ikke blot en dokumentarisk Fremstilling, som f. Eks. »Besættelsestidens Fakta«, idet der ofte tages Stilling til Problemerne, hvilket man naturligtvis ogsaa maa kunne, dog at man i en Hvidbog fremfor alt maa kræve, at de saglige Argumenter, der fremføres, ogsaa er saglige.

Et af de Spørgsmaal, der under Besættelsen har været stærkt diskuteret i alle Kredse, er Spørgsmaalet om Kommunistlovens Grundlovsmæssighed, og Hvidbogen ofrer da ogsaa et større Afsnit paa dette Problem.

Ved Gennemlæsningen af dette Afsnit faar man desværre det Indtryk, at Sagligheden ikke var med, da det blev skrevet, og at det eneste Formaal har været, formentlig ud fra en politisk Betragtning, at gøre Loven saa grundlovsstridig som overhovedet muligt. Bortset fra at man derved efter min Opfattelse svækker det hele, kunde det have været ligemeget, hvis man blot ikke havde ladet al Jura og Saglighed blive hjemme, da man skrev i hvert Fald nogle af de vigtigste Betragtninger i dette Afsnit.

For en Sikkerheds Skyld maa jeg helle med det samme præcisere, at det ikke er min Hensigt at begynde en Diskussion om Kommunistlovens Grundlovsmæssighed, men kun at fremføre en Kritik af den Maade, hvorpaa Spørgsmaalet er blevet behandlet i Bogen.

Under Overskriften: »Kommunistloven er stridende mod Grundloven« skriver Forfatteren, hvem han eller de er, ved jeg desværre ikke: »... Adskillige af de fundamentale Grundlovsbestemmelser er krænkede med Kommunistloven, og ved et nærmere Studium af Forholdet vilde man komme til det Resultat, at det samme kan siges om endnu flere. Det maa understreges, at denne Opfattelse ikke beror paa en spidsfindig Fortolkning af Grundlovens mindre væsentlige Paragraffer. Overtrædelsen er klar og tyde-

lig for enhver, og de Bestemmelser, der er tilsidesat, er de allervigtigste i Grundloven, dem, hvorpaa vor Forfatnings Grundprincipper hviler.«

Derefter gennemgaas forskellige Grundlovsparagraffer, der menes at være overtraadt, herunder § 85, der lyder: »Borgerne har Ret til uden foregaaende Tilsladelse at danne Foreninger i ethvert lovligt Øjemed. Ingen Forening kan opheves ved en Regeringsforanstaltning. Dog kan en Forening foreløbig forbydes, men der skal da straks anlægges Sag imod den til dens Ophævelse«. Som bekendt forbød Kommunistloven i § 1 det kommunistiske Parti, og hvorvidt det var grundlovsmæssigt eller ej, beror paa den ovenfor citerede Paragraf.

Herom skriver da Hvidbogen efter først at have citeret Paragraffen: »Denne Bestemmelse er ikke til Hinder for, at en Forening forbydes ved Lov«. — Derefter skulde der tilsyneladende, i Forhold til § 85 ikke være noget grundlovsstridigt, men saa fortsætter man: »Men Kommunistloven er ugyldig som grundlovsstridig, og det er derfor ikke Loven, der forbyder det kommunistiske Parti, men Regeringen. Hermed er Grundlovens § 85 overtraadt«.

For det første: Under en Bevisførelse for at en Bestemmelse er grundlovsstridig, naar man til Resultat, ved at opstille et Postulat om, at det, man skal bevise er grundlovsstridigt, er det. I Sandhed uhyre smertefrit, men ikke en Bevisførelse man kan være bekendt i et ordentligt Værk.

For det andet paastaar man, at da Loven er grundlovsstridig, stadig ubevist, er det Forbud, Loven fremkommer med, ikke givet af Loven, men af Regeringen. Der menes hermed tilsyneladende, at naar en Lov er grundlovsstridig, og dens grundlovsstridige Indhold gennemføres, saa er det ikke Lovgivningen, der gennemfører det, men Forvaltningen. Det vilde interesse mig at høre, hvilken juridisk Begrundelse Forfatteren vil fremføre for denne Opfattelse, der foreløbig staar for mig som den mest ejendommelige juridiske Betragtning, jeg længe har hørt. Konsekvensen maatte da f. Eks. blive, at Lovgivningsmagtens Ansvar for grundlovsstridige Love bortfaldt, blot Forvaltningen paa Grundlag af Loven gennemførte dens Indhold, thi saa var det ikke Loven men Regeringen o. s. v. ... Retsbeskyttelse vilde der ikke være meget af, hvis disse ejendommelige Tanker havde en Fremtid for sig inden for Juraen, hvilket der nu næppe heller er nogen Fare for.

Endelig fremsættes der nogle Betragtninger om, at Kommunistloven, saa vel som de øvrige efter den 22. Juni udkomne Love, er uden forfatningsmæssig Gyl-

dighed, idet der henvises til, at Grundloven og den i Overensstemmelse med denne givne Valglov indeholder detaljerede Forskrifter om Rigsdagens Valg og Sammensætning, hvorefter der konkluderes i, at naar et enkelt Partis i Henhold dertil valgte Folketingsmænd uretmæssigt og med Vold af Regeringen hindres i at fungere, er Rigsdagen beslutningsudygtig, og de af den tilbageværende Rigsdag vedtagne Love kan ikke have Gyldighed.

Det vil i denne Forbindelse være naturligt at henlede Opmærksomheden paa Grundlovens § 60, der siger: »Intet af Tingene kan tage nogen Beslutning, naar ikke over Halvdelen af dets Medlemmer er til Stede og deltager i Afstemningen«. Herfra kan man modsætningsvis slutte, at Tinget er beslutningsdygtigt, naar blot over Halvdelen er til Stede, hvorfor Fjernelsen af 3 af 149 Rigsdagsmænd ikke kan ændre Tingenes Beslutningsdygtighed, idet jeg ser helt bort fra Spørgsmaalet om, hvorvidt disse Personers Tilstedeværelse vilde kunne have givet Loven et andet Udfald, hvilket Spørgsmaal formentlig kun kan spille en Rolle, naar der næsten er Stemmehighed. Har Forfatteren glemt § 60? Ellers afventes med Interesse den nærmere juridiske Begrundelse for hans Betragtning.

Det undrer maaske nogle, dels at foranstaaende kritiske Bemærkninger overhovedet fremkommer, dels at de kommer saa lang Tid efter Hvidbogens Udsendelse. Hvad Tidspunktet angaar havde jeg troet, der vilde komme et nyt Oplag af Hvidbogen, hvor de værste Fejl kunde have været rettet, og er først for et Par Dage siden blevet klar over, at et saadant andet Oplag ikke vil fremkomme, i alt Fald foreløbig, og derved naar vi til det andet Spørgsmaal, hvorfor overhovedet fremkomme med disse Bemærkninger? Jeg kan hertil sige, at man vel maa regne med, at Hvidbogen i vid Udstrækning læses af Mennesker, der læser de juridiske Betragtninger, som de staar, og det har vel ikke været Meningen at bibringe disse Mennesker Mistillid til Folkestyret ved at oprulle alle tænkelige og utænkelige grundlovsstridige Forhold? Tænk ogsaa paa et eventuelt ukritisk Brug i Studiekredse. Det er derfor mit Haab enten at Forfatteren eller Forfatterne vil fremkomme med en tilfredsstillende juridisk Begrundelse for, hvad de har ment, eller hvis dette ikke skulde ske, at Læsere af Afsnittet om Kommunistloven læser disse Betragtninger, og er opmærksom paa, at Afsnittet, som det nu er, hverken tjener Forfatteren eller Redaktionen til Ære. Maatte 2. Bind være bedre gennemtænkt.

Per Markussen,
Sagførerfuldmægtig, cand. jur.

DE NYE BØGER

Danmarks store Problemer.

Vilh. la Cour: *End en Dyst* — Samlerens Forlag 1946. 120 S. Pris Kr. 1,75.

Langsomt, men sikkert, breder Interessen for og Forstaaelsen af det sydslesvigske Spørgsmaal sig ogsaa i det øvrige Norden, for nylig kunde man i »Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning« læse en Artikel, der slog kraftigt til Lyd for, at den hidtidige svenske Ligegyldighed overfor den sydslesvigske Sag bør høre op, og slutter med en Appel, et Krav om, at Danmark i den sydslesvigske Sag bør faa Hjælp fra de andre smaa Nationer — I Sverrig og Norge var og er en af de største Hindringer for Vurderingen af det for Danmark og for Norden livsvigtige Spørgsmaal Mangel paa virkelig Oplysning og reel Viden; som et Led i Bestræbelsen for at skaffe paalidelig Oplysning ud er den foreliggende Bog at opfatte; den er Manuskriptet til fire Forelæsninger holdt ved Oslo Universitet i dette Foraar.

Dr. la Cour har i de fire Kapitler (= Forelæsninger): 1. »Grobunden«, 2. »Frø af Ugræs«, 3. »De to Bejlere« og 4. »End en Dyst« — nøgternt søgt at opridse Hovedtrækkene i Sønderjyllands Historie og Landsdelens bosiddende Befolknings Liv gennem Aarhundrederne og overlader, efter at have ført sin Fremstilling frem til Dagen i Dag, til Læseren selv at danne sig sin Mening om Sagen og gøre sit Bestik derefter.

Sin Opfattelse af det danske Grundsyn paa Sydslesvigs eventuelle fremtidige Tilslutning til Danmark resumerer Dr. la Cour saaledes: — — — »set under en dansk Synsvinkel er Spørgsmaalet — — ikke saa sammensat, som man ofte vil gøre det til. De afgørende Problemer bedømmer vi Danske i Hovedsagen ens. Vi vil ikke indlemme nogen Befolkning mod dens egen Vilje — det staar fast. Vi vil have en klar og utvetydig Tilkendegivelse af, at den ønsker Statsfællesskab med os — det er en absolut Betingelse for os alle. Og vi vil ikke kunne tillægge en Erklæring af denne Art Vægt, før Forholdene er saa vidt afklarede, at Befolkningen — upaavirket af det nuværende Øjeblikks kaotiske Tilstande — kan træffe et bindende Valg — —«. »Unigheden mellem os kommer først frem, naar vi drøfter den Status, der maa være gældende i de Aar, da Afklaringen foregaar.« — Dr. la Cour introducerer i sin Bog Læseren i Problemet, og han ledsager ham paa Vejen gennem det paa en Gang dybt tragiske og forjættelsesfulde Afsnit af vort Lands Historie, der har med Sønderjylland at gøre, og han slipper ham der,

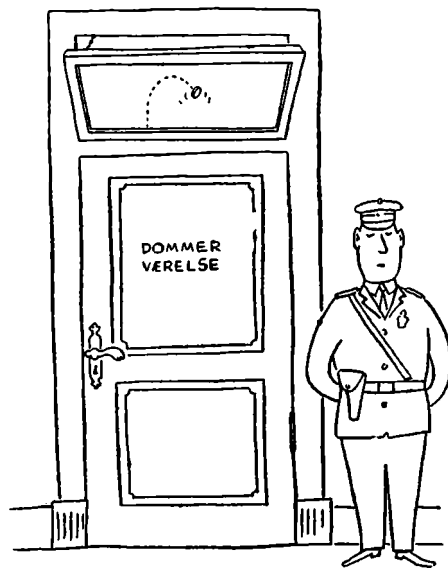
hvertil hans eget Folk i Dag er kommet i sin Vurdering med Henblik paa Fremtiden — saadan maa det være, naar Danmarks vitaleste udenrigspolitiske Problem i Dag skal forelægges for vore Nabofolk!

Men Bogen bør ogsaa faa et stort dansk Publikum. Den, der i Forvejen kender noget til Tingene, vil ved at læse Dr. la Cour for mange Enkeltspørgsmaals Vedkommende kunne lære at betragte Tingene paa en ny og overbevisende Maade; f. Eks. virker en Ting som Klarlæggelsen af Slesvigholstenismens Baggrund meget interessevækkende; den, der ikke maatte kende saa meget til Forholdene paa Forhaand, vil igennem denne Bog paa saglig og fængslende Maade kunne faa indhentet det forsømte. Køb Bogen, læs den og tænk over den, den har Bud til hver vaagen Dansker i Dag.

N²

Et zoologisk Fænomen.

Reven som Kulturfaktor hed en Artikel af P. H. for en Del Aar siden. *Kulturen som Revuefaktor* hed et Svar derpaa af Arne Sørensen. Det er ikke retfærdigt at hævde, at »Muldvarpen«, der nu er dukket over Jorden paa sammes,

Tegning fra *Muldvarpen* af Jørgen Mogensen. Votering hedder den.

nemlig A. S.' Forlag, Samleren, behandler Frihedskampen som Revuefaktor, men det er det rigtige deri, at Tiden, der fulgte, det sidste Aar, behandles med Salt og Peber og bitre Ingredienser af Tegnere og Skribenter paa en Maade, der berettiger en zoologisk Undren. Kan en Muldvarp se saa røntgenskarpt og ekvilibrere saa elegant, udtrykke sig saa artikuleret?

Bitterhed i Variationer er jo det meste af det, men der er ogsaa Ting med be-

friende humoristisk Virkning. Vore bedste Tegnere har givet deres syrligste Galde den skarpeste Form — en Tegning af *Jørgen Mogensen* forestiller Statsministeren, der som halvt blufærdig, halvt rævesnedig Stuepige skulker fra Rengøringen; den er ganske enkelt *adækvat*. En Vise om at springe *Bukh* rammer haardt, og ikke alene i Ollerup — helt overdaadig er en lille Brevroman fra Grosserer Jensen til de skiftende faktiske og sandsynlige Autoriteter: Frits Clausen, Gestapo, Handelskammeret, Montgomery og Dewing, hvor Jensen er skiftende *unterdänisch* og *underdanish*, naar han da ikke sender proletarskja Sovjetski Hilsner. —

Man kunde blive ved, som man siger, naar der ikke er Plads. — Det er godt at le Bitterheden ud, hvis man kan! Muldvarpen hjælper godt til, det fromme Dyr!
C.

Til Bunds i Problemerne.

Det nye Tidsskrift *Menneske og Miljø* kommer vi ikke udenom. I sit andet Hefte indeholder det saadanne Artikler som Ørnulv Ødegaards »Nazisme og Mentalhygiejne« og Meerloos »En Studie over Forræderi«. Ødegaards Artikel har som Grundlag Forholdene i Norge under Besættelsens Aar. »Neppe i noe land er det nasistiske experiment stillet klarere op enn i Norge, som jo på et vis blev brugt av tyskerne som et forsøksfelt«, skriver Ødegaard i Indledningen. Og han har selv set det hele med den erfarne Sindslægges Øjne. Han gennemgaar og analyserer grundigt, hvorfor Nazismen ikke slog Rod i Norge, hvilke sjælelige Afværgeforanstaltninger Befolkningen bevist og ubevidst satte ind i Kampen. Humoren og Ringeagten var virksomme Vaaben. Nazismen kan kun sejre, hvor det lykkes den at indgyde Angst, og man frygter ikke det, der er latterligt, eller det, man ringeagter. Det fælles Maal og Sammenholdet giver ogsaa Rygrad og Fasthed til at modstaa den Angstpsykose, som Nazisterne med alle Midler søger at fremkalde.

Der er tre Hovedkrav, som Mennesket stiller til Samfundet: Kravet om Tryghed, Kravet om Retfærdighed og Kravet om Frihed. Alle disse Krav traadte Nazisterne under Fode, og dette maatte de besatte Landes Folkeslag reagere mod.

Anderledes i Tyskland, hvor man ligefrem opdrættede Psykopater, og her mener Ødegaard, at man er ved noget centralt. Frisind, aandelig Selvstændighed, Tolerance og Humanitet er noget, vi har lært, og derfor kunde Norge være blevet nazificeret, hvis ikke Forældrenes, Lærernes og de unges egen Front havde holdt. Og derfor vil ogsaa den tyske Ungdom længes tilbage til Nazitiden i aarevis — selv om det skulde lykkes at skaffe dem materielt gode Kaar.

Menneske og Miljø er en vigtig Ny-skabelse, der har Bud til alvorligt tænkende Mennesker, der stræber efter at skaffe sig Rede paa Øjeblikkets paa-trængende Problemer.
K. T.

BREVE TIL F. D.

Protesten den 9. April 1940.

Ved Gennemlæsning af Frit Danmarks Hvidbog er jeg paany standset ved Regeringserklæringen af 9. April 1940, hvori der staar: Den danske Regering har under Protest besluttet at ordne Landets Forhold under Hensyn til den Besættelse, som har fundet Sted o. s. v.

Kan Frit Danmark ikke oplyse Læsere om, hvorledes den Protest lød, og til hvem den blev afgivet? Fra flere Sider har jeg hørt, at der ingen Protest foreligger, og at Udtrykket »under Protest« nærmest skal forstås med »i Harme« eller lign.

Flere Læsere i Fredericia.

Kære Læsere i Fredericia.

Hvad De har ladet Dem fortælle angaaende »Protesten«, har sin fulde Rigtighed: »under Protest« er i omtalte

Tilfælde at oversætte ved »i vor elendige Afmægtighed« el. lign.

Protesten blev ikke ved den Lejlighed nøjere formuleret. De maa huske, at der gik nogle Dage, før Regeringen slog ind paa den heftigt og aktivt protesterende Politik, der som bekendt førte os lige lukket ud i 29. August.

Venlig Hilsen

F. D.

Hvorfor »Israel«?

Kunde De ikke sige nogle Ord om følgende:

Der er lige blevet udsendt en Navnefortegnelse over herboende Tyskere, Japanere — og Statsløse, i Forbindelse med Konfiskationsloven, De ved.

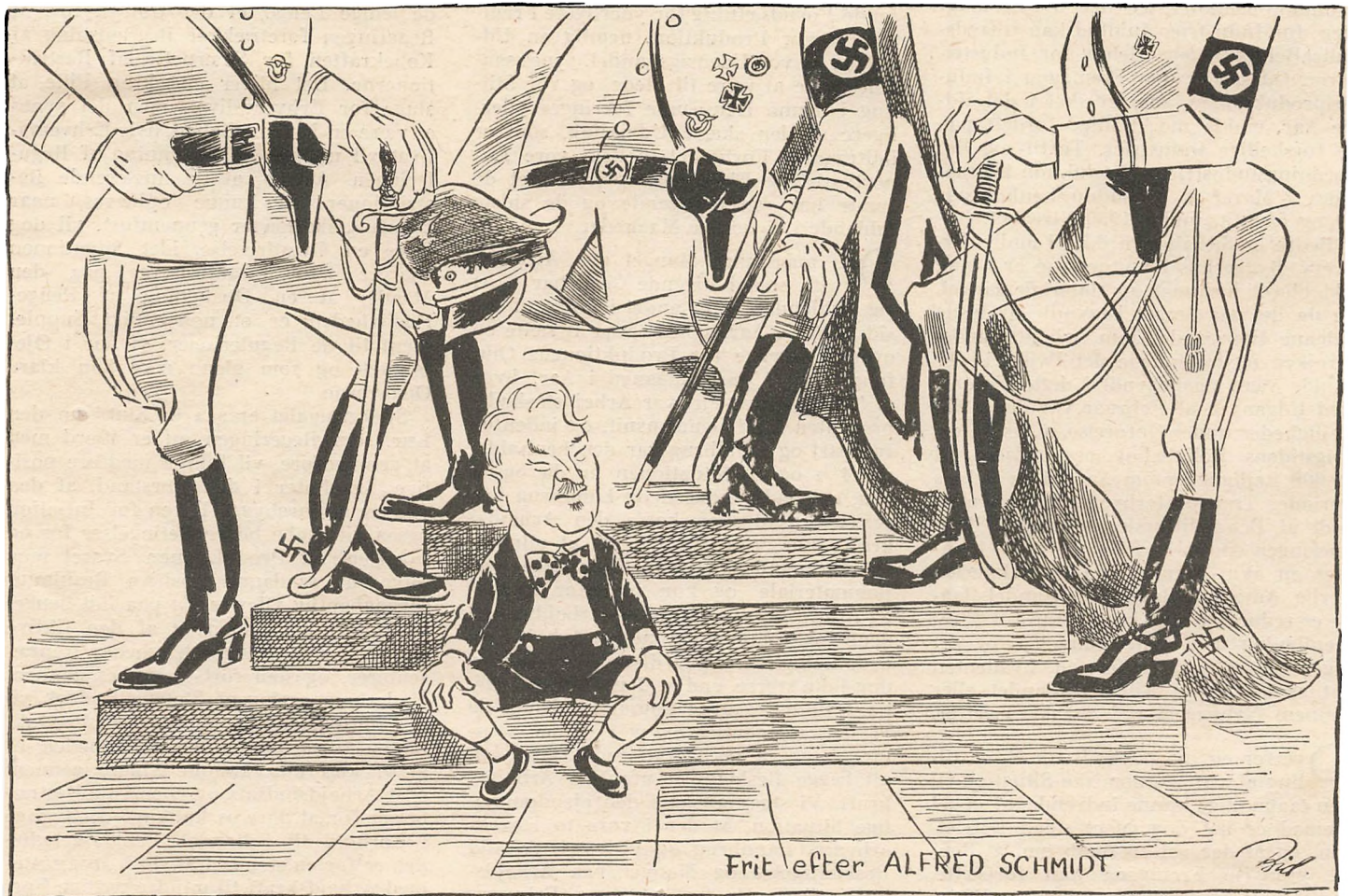
Bortset fra, at det næppe er forstaaeligt, at vi, politiske Emigranter, som jo

efter Bestemmelsen, skal fritages for Beslaglæggelsen af Resterne af vore Ejendele, bortset fra det mærkelige, at vi figurerer blandt »Fjendernes« Rækker, er det mest forbløffende ved denne Publikation, at vi fortsat optræder der med Tillægsnavnet Israel.

Nu er Navnet Israel i og for sig ganske vist ikke nogen Skam, men ethvert Menneske i hele Verden ved, at Forbryder-Klubben havde forlenet os med det, ikke for at hædre, men for at ydmyge og forhaane os.

At det Navn var et Tillægsnavn, ved de danske Myndigheder naturligvis, fordi det kom først i vore Papirer efter 42 (mens jeg f. Eks. under mit oprindelige Navn har boet her siden 34).

Spørgsmaalet trænger sig paa, om det kan være danske Statsinstitutioners Opgave at forevige (og sanktionere) en sadistisk Akt, begaaet af notoriske Sindsyge, og jeg synes, at »Frit Danmark« skulde stille det Spørgsmaal til Diskussion. B. J.

Som en Søn af Huset —

Sehested har udtalt: Renthe Finck var ikke nogen »Blodhund«. Der kom mange danske hos ham. Vilhelm Buhl f. Eks. var nærmest en Søn af Huset. Det hændte hyppigt, at han blev, naar andre Gæster var gaaet. (Nationaltid. 17. Maj 46).

Frit Danmarks Kronik:

Vor økonomiske Situation.

Det vilde være Synd at sige, at den økonomiske Situation her i Landet et Aar efter Befrielsen frembyder noget opmuntrende Billede.

Landbrugets Produktion af animalske Levnedsmidler ligger paa $\frac{2}{3}$ af Niveaueet før Krigen, hvilket vil sige, at den har samme Omfang som ved Krigens Ophør. Naar det forholder sig saaledes, beror det paa, at Importen af udenlandske Korn- og Foderstoffer ikke er kommet i Gang siden Befrielsen. Landbruget er altsaa stadig henvist til at forsyne sig med Raastoffer af egen Høst, og det mærkes paa Husdyrbestanden, som ikke har kunnet forøges nævneværdigt i det forløbne Aar.

Industrien har klaret sig lidt bedre end Landbruget, men dens Produktion, som ved Krigens Ophør laa ca. 25 pCt. under 1939-Produktionen, mangler dog endnu 10 pCt. i at naa op paa dette Omfang. Naar man tager i Betragtning, at Befolkningen siden Krigens Udbrud er vokset ca. 1 pCt. om Aaret, at vi føder paa $\frac{1}{4}$ Mill. tyske Flygtninge, og at der i Krigsaarene er opsparet en omfattende Underforsyning af Forbrugsvarer og Produktionsmidler, er der altsaa langt igen, før Industrien fuldtud kan tilfredsstille Befolkningens Behov for Industrivarer. Og saa er den Fremgang i Industriproduktionen, som er sket i det sidste Aar, endda meget ulige fordelt paa de forskellige Industrier. Textil- og Beklædningsindustriens Produktion laa saaledes i Marts d. A. endnu henholdsvis 30 og 55 pCt. under 1939-Niveaueet.

Bedre er Situationen ikke i andre Erhverv. Byggeriets Igangsættelse er i lang Tid blevet hæmmet af Materialeangel, og da det saa smaat begyndte at lysne i denne Henseende, kom Arbejdsmands-Strejken og forsinkede det Byggeri, der skulde være paabegyndt i dette Foraar. Ved Udgangen af Februar var der 9.900 Lejligheder under Opførelse, mens Efterkrigstidens Boligbehov er anslaaet til 30.000 Lejligheder om Aaret i en 5-Aars Periode. Transporterhvervene har nydt godt af Benzintilforslerne, omend Rationeringen endnu er følelig, hvortil kommer en akut Mangel paa nyt Materiel, særlig Automobildæk. Vor Handelsflaade er reduceret med knap 40 pCt. i Sammenligning med 1939-Tonnagen, og det tager Tid at faa den forøget, hvadenten det skal ske ved Køb i Udlandet eller gennem Nybyggeri ved danske Værfter.

Overfor en saa pessimistisk Fremstilling af vor økonomiske Situation vil den taalmodige kunne indvende, at noget fremad er det dog gaaet siden Befrielsen, og at der vel er Haab om, at denne gradvise Fremgang kan fortsætte, indtil vi er kommet ud af Krigens Eftervirkninger. Men hvor gerne man end vil fæste Lid til en saadan behersket Optimisme, holder den dog næppe Stik, naar man underkaster Betingelserne for videre Fremgang en nøjere Prøvelse. Hvis

Produktionen og dermed Befolkningens Levestandard skal kunne øges, maa vi nemlig være saaledes stillede, at vi har eller faar Ressourcer af udenlandsk Valuta og af Arbejdskraft til Raadighed i den nærmeste Fremtid. Og dette er desværre ikke Tilfældet.

Mens vi i Perioden Maj-December havde et Eksportoverskud paa 158 Mill. Kr. og derved opsamlede udenlandske Tilgodehavender, har Importen i første Kvartal af indeværende Aar overskredet Eksporten med 192 Mill. Kr., saaledes at vi har maattet bruge kraftigt af vore Valutareserver, som ikke modtager det sædvanlige Tilskud fra indtjente Skibsfragter i udenlandsk Valuta. Ved Udgangen af 1945 udgjorde Nationalbankens Valutareserver ca. 80 Mill. Kr., hvortil kom et Clearingtilgodehavende paa ca. 120 Mill. Kr., men ved Udgangen af April d. A. var Valutareserven forvandlet til en Valutagæld paa ca. 70 Mill. Kr., og Clearingtilgodehavendet var svundet ind til ca. 100 Mill. Kr. Naar man tager i Betragtning, at Landbrugets Eksportkapacitet er anstrengt til det yderste i indeværende Høstaar, og at Industrien savner Materialer og Arbejdskraft til at kunne forøge sin Eksport, vil Valutagælden sikkert stige yderligere i den kommende Tid, naar de Varepartier, der er indkøbt særlig i England til senere Levering, kommer til Landet. En afgørende Forudsætning for yderligere Fremgang i vor Produktion, nemlig en Udvidelse af vor Udenrigshandel, synes saaledes ikke at være til Stede, og vor Stilling i denne Henseende forringes yderligere af den skæve Udvikling, som er indtraadt i Forholdet mellem vore Importvare- og Eksportvarepriser, idet de første har været stigende og de sidste faldende i de senere Maaneder.

Den mærkbare Mangel paa Arbejdskraft, som i stigende Grad har gjort sig gældende her i Landet i Løbet af det sidste halve Aar, synes ogsaa at sætte en øverste Grænse for Produktionens Omfang. Selv i Marts Maaned i Aar, hvor vi havde Vintervej, var Arbejdsløshedsprocenten 7,6 i Gennemsnit, og indenfor Industri og Landbrug var den henholdsvis $4\frac{1}{2}$ og 8. Situationen er da ogsaa den, at baade Industri og Landbrug har svært ved at fremskaffe den Arbejdskraft, som er nødvendig for at udnytte de forhaandenværende Ressourcer af Raamateriale, og kun indenfor Bygge- og Anlægsfagene og blandt Arbejdsmandene forekommer der nogen Arbejdsløshed. Ledigheden paa disse Omraader er dog ikke større, end at den vil forsvinde, naar Boligbyggeriet kommer i Gang, og vi skal formentlig ogsaa i denne Sommer have en vis Tørveproduktion, som vil lægge Beslag paa ufaglært Arbejdskraft. Vi staar altsaa i den ejendommelige Situation, at der i vore to Hovederhverv, Landbrug og Industri, er fuld Beskæftigelse og Mangel paa Arbejdskraft til Trods for, at disse Erhvervs Produktion endnu ikke har naaet Førkrigstidens Omfang, endside er kommet op paa det Niveau, som vil være nødvendigt, for at Efterkrigstidens Behov kan dækkes paa tilfredsstillende Maade.

En stigende Valutagæld og en mærkbar Mangel paa Arbejdskraft er sikre Tegn paa, at en Inflation er paa Vej, medmindre der træffes energiske Modforholdsregler. Der foreligger her i det store og hele kun to Udveje.

Regeringen og Administrationen kan gaa den Vej at stramme Tøjlerne omkring Erhvervslivet gennem Skærpelse af Importreguleringen og Opretholdelse af Krigstidens Priskontrol og indenlandske Fordelingsordninger. At den nuværende Regering ikke er indstillet paa at bruge disse Midler, er en given Ting, og det er vist iøvrigt ikke for meget sagt, at der overalt i Befolkningen er daarlig Jordbund for en skærpet Restriktionspolitik.

Den anden Udvej er en Begrænsning af Købekraften gennem Skatteforhøjelser og Eengangsforanstaltninger til Opsugning af Pengerigeligheden. Har det ikke før vist sig, at den Pengerigelighed, vi har taget i Arv fra Krigsaarene, og den Underbalancering af Statsbudgettet, som finder Sted i denne Efterkrigstid, frembyder Fare for Valutastillingen og Prisuudviklingen, saa synes alle nu at maatte erkende, at der foreligger en saadan Risiko. Naar Regeringen nu langt om længe har bestemt sig for dels at søge Budgettet balanceret gennem Forhøjelser af de direkte og indirekte Skatter, dels at fremsætte Forslag om Eengangs-Foranstaltninger til Opsugning af de ledige Penge, er det Udtryk for, at Regeringen foretrækker Begrænsning af Købekraften for Skærpelse af Restriktionerne. Det bliver en skrap Pille at sluge for Erhvervslivet, men det synes at være en Nødvendighed, hvis Erhvervs livet vil undgaa en Stramning af Reguleringen. At tro, at de nuværende Restriktioner vil kunne ophæves, naar Eengangsskatten er gennemført, vil dog være en Overdrivelse, idet Situationen snarere kan karakteriseres paa den Maade, at en Opsugning af Pengerigeligheden er et nødvendigt Supplement til de Reguleringer, vi har i Øjeblikket, og som alene ikke kan klare Opgaverne.

Spørgsmaalet er saa til Slut, om den Kur, som Regeringen nu er ifærd med at gennemføre, vil kunne medføre positive Resultater i den Forstand, at den udover at forebygge Faren for Inflation ogsaa vil skabe bedre Betingelser for en Forøgelse af Produktionen. Svaret maa blive, at saadanne positive Resultater forhaabentlig vil vise sig paa lidt længere Sigt. En Eliminering af den fiktive Rigdom, som Pengerigeligheden repræsenterer, og som fortsat skabes gennem Underbalancering af Statens Budget, vil faa alle Parter, som samvirker i Produktionen, til at forstaa Nødvendigheden af, at vi kun kan komme videre gennem øget Arbejdsindsats og energiske Bestræbelser for at gøre os konkurrencedygtige i Forhold til Udlandet. Pengerigeligheden er for en stor Del Skyld i, at vi rutter med Arbejdskraft til mindre nyttige Formaal, og at vi efterspørger udenlandsk Valuta til Køb af Varer, som ikke direkte skaber Grundlag for Udvidelse af den produktive Beskæftigelse i Landet.

22. Maj 1946.

Arne Lund.

UDENRIGS-KRONIK

Russisk Udenrigspolitik.

Det efterfølgende er i alt væsentligt Spekulationer. Men det drejer sig ogsaa om russisk Udenrigspolitik, og hvis man ikke er tilfredsstillet af almene Læresætninger og iøvrigt ikke modtager Aabenbaringer, er man undertiden nødt til at gribe til Surrogater af spekulativ Natur. Selvom det kan være risikabelt.

I skrivende Stund er fra Moskva indløbet Meddelelse om, at der i Øjeblikket i den russiske Hovedstad foregaar vigtige Forhandlinger, som er »af gensidig Interesse for Rusland og Polen, og som er af vidtrækkende Betydning for Fremtiden. Fra den paagældende Side nægtede man at udtale sig om Forhandlingernes Natur«. Kilden er Reuters Korrespondent i Moskva, og det er klart, at det havde været bedre med Tass, men naar man nu engang har vænnet sig til at være nysgerrig og ikke vil nøjes med at faa Besked bagefter, er der jo ikke noget at gøre ved det.

Vi ved ikke, hvad der forhandles om udover den uofficielle Oplysning om, at det er noget særdeles vigtigt. Et muligt Fingerpeg ligger i Bemærkninger fra øttyske Kommunisters Side, om at Rusland nok kunde tænke sig at lave om paa den polsk-tyske Grænse og give en Del af de Omraader, Polen har faaet, tilbage til Tyskland.

Hvis dette viser sig at være Tilfældet, vil det fortælle os noget om Tankegangen indenfor den russiske Ledelse i Øjeblikket.

Da Sovjetunionen i sin Tid understøttede de store polske Landudvidelser paa Tysklands Bekostning, maatte

man ogsaa heraf drage den Slutning, at Rusland ikke regnede med noget kommende kommunistisk Tyskland, med hvilket der paa længere Sigt kunde opnaas mere intim Forstaaelse. Selv tyske Kommunistere vilde nemlig ikke kunde acceptere, at saa udstrakte tyske Landsdele var bragt under Polen, og der var saa at sige sørget for, at Forholdet mellem Østeuropa og et nyt Tyskland ikke kunde blive godt. Man syntes ogsaa i den russiske Holdning at se et Vidnesbyrd om, at de meget omtalte Hensigter om at støtte sociale Omvæltninger i det øvrige Europa ikke havde Aktualitet, og at det var vigtigere for Rusland at opnaa gode Forbindelser med de vestlige Stormagter under Efterkrigstidens store Genopbygningsarbejde.

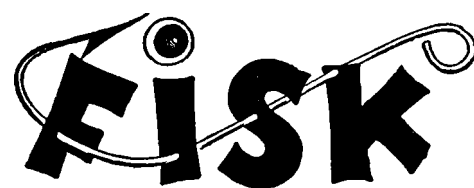
I lang Tid har der været Tegn paa, at den russiske Ledelse ikke længere finder denne Politik — som man byggede paa omkring Krigens Afslutning — formaalstjenlig. Bestræbelserne i den russiske Besættelseszone i Tyskland og andre Steder har vidnet herom.

Skulde man nu virkelig overveje at revidere den tysk-polske Grænse i Tysklands Favør, forekommer Konklusionen temmelig klar. De politiske Virkninger i den tyske Befolkning vil være indlysende. Og hvad Polen angaar, saa turde den venligtsindede Regering nu sidde fast i Saddelen.

Efter de store Fredsforhandlingers stadige Nederlag er det muligt, at »Kampen for Sikkerhed« i stigende Grad føres fra Statsmands-Drøftelserne og de diplomatiske Forhandlinger ind i Folkene selv.

Om det vil berolige en urolig Verden er mere tvivlsomt.

26. Maj 1946. Erik Seidentaden.

Suset derudefra!

Han sidder tilbagelænet i en dyb Lænestol med sit hvidhaarede Hoved hvilende paa Stoleryggen. Hans store og flotte Ørnenæse, tonet i friske Kulører af engelsk Landluft og fin gammel Portvin, stikker lige i Vejret. De svære Hornbriller holder han i Haanden. Nu og da tygger han eftertænksomt paa Brillestangen.

(Signalement af Sir William Beveridge 20/5-46 i Politiken, Hørups og Brandes' Blad. Brandes slog som bekendt Nationens Vinduer op mod Europa).

Vist ogsaa for ham selv!

Hvad Helge Wamberg (!!! Red.) fortalte om Danmarks Frihedskamp, var nyt for de fleste af de franske Tilhørere, men meget af det var ogsaa nyt for os Danske i Paris, som var afspærret fra Fædrelandet under Krigens Censur.

(Berl. Tid. 21/5).

Blodig Alvor!

Aftenen sluttede med tre danske Film. Den ene var om Kornsnudebillerne, der ødelægger Kornet i Danmark. Denne Film egner sig just ikke til Turist-Propaganda. Mere Lykke gjorde de to andre, den ene om tre Spejderses Tur gennem Sorø-Egnens skønne Middelalder-Herregaarde, den anden om Sydlyns Herligheder.

(Wamberg's Illustration af Danmarks Frihedskamp. Berl. Tid. 21/5).

Fashionable news!

Nietzsche og Frode Jakobsen (til højre).

Fhv. Minister Frode Jakobsen har — efter hvad der fremgaar — genoptaget sit Studium af Nietzsche's Overmennesketeorier.

Som det fremgaar af nedenstaaende, er han allerede kommet vidt:

Jeg finder mig ikke i, at man sammenligner Folketrestrejken med den ulovlige Strejke ... jeg forhindrede — jeg sørgede for — mit Synspunkt var virkningsfuldt — jeg er ikke bange — jeg er ikke — jeg er — jeg — jeg — jeg — jeg — jeg — (frit efter Also sprach Zarathustra).

(Sammen drag af Frode Jakobsens Udtalelser).

Under Krigen stod Folk i Kø for at komme til at lære ENGELSK

DER var mange Maader at reagere mod den tyske Besættelse paa.

Saaledes var det karakteristisk, at Ønsket om at lære Engelsk voksede og bredte sig inden for alle Kredse herhjemme.

Ved at studere det engelske Sprog viste Tusinder og atter Tusinder, hvor deres Sympati laa, men samtidig tjente deres Studier praktiske Formaal. Nogle vilde ud i den vide Verden, naar Grænserne atter blev aabnet; andre vilde sikre sig gode og vellønnede Stillinger; atter andre vilde paa egen Haand kunne følge med i alle de Magasiner og Blade fra England, Amerika, som Freden vilde føre med sig — og ingen vilde staa som en umælende Dumrian, naar en Tommy en skønne Dag dukkede op og spurgte om Vej!

Derfor gik Danmark i Krigens Aar til Engelsk som aldrig før.

Størst Tilstømning af Elever havde det Kursus, der lancerede den nye »Naturmetode«.

Folk kræver hurtige Resultater

Naturmetoden ligner ikke noget som helst andet Sprogkursus. Den er en Ny-skabelse inden for Sprogundervisningen.

Naturmetoden lærer sine Elever Engelsk paa Engelsk! Ikke et dansk Ord faar Lov til at forstyrre Tilegnelsen. Fra første Sætning foregaar Undervisningen paa Originalsproget, og det vidunderlige er, at man ikke et Øjeblik er i Tvivl om Ordens Betydning eller deres Udtale, selv om man aldrig har haft Lejlighed til at lære Engelsk før.

Naar man har læst et Par Sider i Hæfte 1, er man uden Vanskelighed i Stand til at danne nye Sætninger paa Engelsk, tænke dem, sige dem, skrive dem — paa korrekt Engelsk!

Der terpes ikke Grammatik

De Mennesker, som gaar rundt og forestiller sig, at Remser og Regler og Undtagelser og alt andet afskyeligt Terperi er nødvendige Bestanddele af Sprogundervisning, de kender ikke Naturmetoden. Al den Slags »Teori« listes lige saa stille ind i Hovedet paa Eleverne. Deltagerne i Naturmetodens Undervisning opdager aldrig, at der er grammatikalske Problemer paa Engelsk; men de lærer ad praktisk Vej at beherske alle de saakaldte Vanskeligheder med samme Naturlighed og Lethed som Børn, naar de lærer deres Modersmaal.

Vel bevandret i Engelsk paa fem Maaneder

Naturmetoden sparer altsaa baade Tid og Energi hos sine Elever. Derfor kan den ogsaa opvise forbløffende hurtige Resultater. Betegnende i saa Henseende er et Par Udtalelser blandt de mange, som Kursusledelsen har faaet Lov til at offentliggøre.

Hr. *Helmuth Larsen*, Kochsgade 117, Odense, skriver: »Samtidig vil jeg benytte Lejligheden til at fortælle, at jeg forleden Dag, da der kom en engelsk Soldat ind i mit Firma, indledte en Samtale med ham, og vi kunde virkelig forstaa hinanden, skønt jeg kun er naaet til Kapitel 26.«

Øg fra Lyby Station skriver Tømrersvend *Viggo Refsgaard Jepsen*: »Efter fem Maaneders Forløb er jeg, der ikke før kunde et Ord Engelsk, allerede fortrolig med en stor Del af det engelske Sprog.«

Det lyder som et Eventyr, men det er en Realitet, som bekræftes af Hundreder andre Udtalelser.

Verdenskendt Sprogautoritet siger god for Naturmetoden

Da afdøde Professor *Otto Jespersen*, der er anerkendt som en af vor Tids kyndigste Engelsekspertter, fik Naturmetoden forelagt, udtalte han bl. a.:

»Det er med stor glæde, jeg efterkommer Hr. *Arthur M. Jensens* ønske om at skrive en fortale til hans »Engelsk by the Nature Method«, da jeg fuldt ud billiger hans metode og mener, at den i det hele og store er blevet gennemført med stor dygtighed og sand pædagogisk indsigt.«

Paa samme Linje ligger iøvrigt Udtalelser fra Professor i Engelsk ved Københavns Universitet, Dr. phil. *C. A. Bodelsen*, og fra Rektor *Poul Boisen*, Leder af Statsradiofoniens Engelskkursus.

Hver Maaned bringer mere end 1000 nye Indmeldelser

Netop i disse Maaneder foregaar Tilgangen i stigende Tempo, hvad der jo er ganske naturligt. Engelsk er et sejrende Verdenssporog; Engelsk maa man kunne, hvis man vil gøre sig gældende i sit Arbejde; Engelsk maa man kunne, hvis man rigtig vil nyde Tilværelsen. Kendskab til Engelsk er kort og godt en Nødvendighed for Mennesker med Fremdrift og Livslyst.

Saa længe Oplag haves, sender Forlaget gratis

til Læsere af dette Blad den lille Bog »Naturmetoden. En Genvej til Engelsk«. En Begynder kan lære Engelsk ved at læse 700 Sider uden en eneste dansk Glose til Hjælp. Over 39,500 Elever har siden Efteraaret 1943 givet sig i Kast med Kunststykket. Naturmetoden hjælper ogsaa Folk, der i Forvejen kan en hel Del Engelsk, til en virkelig fri Sprogbehandling. Naturmetoden fremsendes pr. Post over hele Landet. Prisen er kun 5 Kr. om Maaneden.

Alle Spørgsmaal om moderne Engelskundervisning besvares i den lille gratis Bog, som sendes uden nogen som helst Forpligtelse for Modtageren, naar nedenstaaende Kupon udfyldes og afsendes.

EFD 1

Send mig gratis, portofrit og uden Forpligtelse for mig et Eksemplar af Brochuren »Naturmetoden, en Genvej til Engelsk«.

Hr.
Fru
Frøken

Stilling:

Adresse:

Postdistrikt:

**NORDISK-
SPROG- OG
KULTURFORLAG
SPROG-AFD.
RAADHUSVEJ 24
KØBENHAVN
CHARL.**

Kan nedlægges ufrankeret i Postbrevkasserne

22

Reserveret Postvæsenet.

Klip til Bladets Kant.